

OMRÅDEFORNYELSE **NORDVEST**

Kvarterplan 2016-2021

UDKAST
29.06.2016

Udgivet af
Områdefornyelse Nordvest

Grafik og layout
TMF Byens Fysik

Foto
Yann Houlberg Andersen
Thomas Vilhelm
Københavns Kommune

Publikationen kan rekvireres
hos sekretariatet for
Områdefornyelse Nordvest

E-mail nordvest@tmf.kk.dk

Juni 2016

FAKTA: HVAD ER EN OMRÅDEFORNYELSE

Områdefornyelsen er en helhedsorienteret indsats, der i fem år arbejder med fysiske, sociale og kulturelle indsatser i Nordvest. Der er afsat 60 millioner kroner til indsatsen. Kvarterplanen er blevet til på baggrund af en bred borgerinddragelsesproces i foråret 2016. Planen beskriver, hvilke projekter områdefornyelsen sætter i værk for at realisere visionen på næste side. Områdefornyelsen går i gang i efteråret 2016.

VISION

Nordvest er både det velplanlagte boligkvarter i nord og det selvgroede industri-kvarter i syd. Vi skal understøtte kvaliteterne i begge områder og etablere nye **mødesteder**, bedre **forbindelser** og endnu stærkere **fællesskaber**, der samler kvarteret og styrker dets sammenhængskraft.

Grundtvigs Kirke set fra Bispebjerg Kirkegård

INDHOLD

INTRODUKTION **3**

Borgmesterens forord	6
Styregruppens forord	7
Resumé	8
Områdefornyelsens projekter	10
Et kvarter - to områdefornyelser	13
Fra åbne marker til et kvarter med social slagside	14
Fysiske kendetegn i Nordvest	16
Mange initiativer og investeringer i Nordvest	18
Klimatilpasning og vejgenopretning	19

HER MØDES VI **22**

Store mødesteder	24
Små mødesteder	28

HER BOR VI **30**

Boliger og gårdhaver	32
Trygt nærmiljø	36

HER SKABER VI **40**

Kultur, handel og kreative erhverv	42
Tryghed, fællesskab og medborgerskab	45

ORGANISERING M.M. **50**

Områdefornyelsens organisering	50
Evaluering	52
Tidsplan	55
Investeringsredegørelse	56
Budget	57

BORGMESTERENS FORORD

ET SÆRLIGT LØFT TIL ET SPRAGLET KVARTER

Nordvest er et særligt kvarter i København – et mangfoldigt, spraglet og til tider rodet kvarter. Her er både erhverv og boliger, villaer og små lejligheder, arbejdende og arbejdsløse, mange med lav indtægt og nogle med høj indtægt. Det hele findes i Nordvest.

Vi skal holde fast i byens særpræg, når vi udvikler byen – og det gælder også Nordvest. Men der er heller ikke nogen tvivl om, at Nordvest længe har været et lidt overset kvarter, som godt kunne trænge til et løft – både fysisk og i forhold til at inkludere endnu flere i de eksisterende netværk, samarbejder og fællesskaber.

Fysisk kan Nordvest godt virke slidt. Nogle steder ligger der affald på vejene. De store veje lukker området inde og præger nærliggende arealer med støj. Det grønne virker forsømt, og så er der ikke nok steder, hvor man naturligt stopper op og møder hinanden. Nogle veje er utrygge, og belysningen er mangelfuld. Det, skal vi arbejde på, bliver bedre, så området bliver forbundet bedre, og der er flere mødesteder og muligheder for pauser. De grønne arealer skal være mere synlige og lettere at komme til, og der skal være flere af dem.

Vores by skal udvikles, fordi de rammer, vi alle sammen ønsker for vores hverdagsliv, hele tiden ændres. I dag er der stort fokus på grønne veje, hvilket ikke var i højsædet, da det tidligere industrikvarter blev udviklet. Og i dag ønsker københavnernes, at boligområder og erhvervsområder blandes. Det skaber liv på alle tider af døgnet, og det skaber mangfoldighed.

Denne kvarterplan giver en retning for udviklingen af Nordvest. Den er starten på en samtale med alle beboerne i Nordvest, som vi skal fortsætte de næste fem år. For når vi udvikler København, så skal det gøres sammen med københavnernes. Det er sådan, vi kan give Nordvest et løft uden at ødelægge det særpræg og liv, der er. Alle inviteres til at være med, og vi er parate til at blive klogere, indtænke nye idéer og løbende opfange de muligheder og potentialer, der naturligvis vil opstå i de kommende år.

Jeg håber, I vil blande jer!

Med venlig hilsen

Morten Kabell
Teknik- og miljøborgmester

Foto Ursula Bach

STYREGRUPPENS FORORD

I løbet af foråret 2016 er der blevet udvekslet alt fra store visioner til små, stilfærdige drømme for vores kvarter. Vi vil gerne sige tak til alle jer, der har bidraget til udviklingen af kvarterplanen for områdefornyelsen i Nordvest. Jeres vilje til sammenhold og fællesskab i Nordvest giver os en tillid til, at vi sammen kan skabe en områdefornyelse, der styrker vores kvarter.

"I Nordvest har vi masser af ressourcer – der er bare en del mennesker, der ikke har så mange penge".

Udsagnet stammer fra et borgermøde og afspejler en klar forventning: Områdefornyelsen i Nordvest skal gennemføres som et inkluderende og deltagende fællesskab, hvor alle i kvarteret kan bidrage. Det vil berige områdefornyelsens aktiviteter og sikre, at aktiviteter forankres i kvarteret. Områdefornyelsen skal drives frem af de stærke netværk i Nordvest og skal afspejle den unikke vilje til Nordvest, som findes i kvarteret.

Vi har i styregruppen fået et præcist mandat og værdigrundlag fra forårets borgermøder og samtaler om områdefornyelsen: Vi skal arbejde for, at udviklingen i kvarteret sker med respekt for Nordvests iboende kultur, historie og arkitektur. Vi skal bygge på kvarterets mangfoldighed og kontraster, fordi det er hér, kvarterets kant, hjerte og rigdom ligger.

Områdefornyelsen skal skabe byrum, der passer til netop vores kvarter. Byrum, hvor vi mødes i al vores forskellighed, udvikler vores samhørighed og udlever vores vilje til at tage ansvar for vores kvarter. Vi skal have sjove, grønne, kunstneriske gadehjørner, torve, parker, indhak og veje. Vi skal skabe gode forbindelser over de trafikerede veje, som deler vores kvarter i to, så vi trygt kan bevæge os rundt i et kvarter, der hænger sammen.

Vi i styregruppen glæder os til sammen med resten af kvarteret at videreudvikle Nordvest som fællesskabernes kvarter, hvor der er plads til alle og brug for alle.

Med venlig hilsen

Styregruppen
Områdefornyelse Nordvest

*"Vi skal lave en områdefornyelse, der fremhæver Nordvests særlige **kant**, som skaber **liv** i kvarteret, og hvor vi i fællesskab tager **ansvar** for udviklingen i vores kvarter og by".*

RESUMÉ

Nordvest er et af Københavns seks udsatte byområder. Der er afsat 60 millioner kroner til områdefornyelsen de kommende fem år.

Nordvest er både det velplanlagte boligkvarter i nord og det selvgroede industrikvarter i syd. Områdefornyelsen skal understøtte kvaliteterne i begge områder, og etablere nye mødesteder, bedre forbindelser, og endnu stærkere fællesskaber, der samler kvarteret og styrker dets sammenhængskraft.

UNIKT KULTURMILJØ I NORD

I den nordlige del af Nordvestkvarteret ligger det unikke kulturmiljø med Grundtvigs Kirke, Bispebjerg Kirkegård, det velplanlagte boligkvarter og Bispebjerg Skole på kvarterets grønne bakke. Områdefornyelsen skal lave byrumsforbedringer, der fremhæver de kulturhistoriske og arkitektoniske kvaliteter, så de historiske rammer og stort anlagte grønne arealer fremstår tydeligere og imødekommer beboeres behov for rekreative åndehuller og inspirerende mødesteder. Områdefornyelsen vil videreføre kvarterets tradition for at omdanne bygninger af lokal- og kulturhistorisk værdi, så de får nye funktioner, der beriger kvarterets liv. BIBLIOTEKET og Dansekapellet er prominente eksempler på denne tradition.

URBANE KVALITETER I SYD

I kvarterets sydlige del ligger det selvgroede industrikvarter med dets urbane kvaliteter. Industrikvarterets tætte bebyggelse med spring i højde og drøjde skal fremhæves, og industrikvarterets beboere skal have nye mødesteder, mere bynatur og bedre rammer for hverdagslivet. Industrikvarteret tiltrækker stadig flere entreprenante kræfter, hvilket skaber en tiltagende kreativ udvikling i området, som skal synliggøres, samtidig med at balancen mellem kvarterets status som bolig-, erhvervs- og kreativ zone skal findes.

MØDESTEDER SKABER FÆLLESKAB OG ENGAGEMENT

Nordvest er et mangfoldigt kvarter, hvis sociale sammenhængskraft skal styrkes. Der er en stærk vilje til Nordvest og til at mødes på tværs af grupper, som normalt lever adskilt. Områdefornyelsen understøtter kvarterets mangfoldige fællesskaber, og inklusion er en rød tråd i alle projekter.

De spontane og lokale møder mellem kvarterets naboer, beboere og brugere skaber trivsel, fællesskaber og engagement i kvarterets liv. Hverdagsmøder er vigtige kim til udvikling af Nordvests særlige kultur, liv og sammenhængskraft, og derfor handler de fleste projekter om at skabe steder, hvor Nordvests beboere og brugere mødes spontant, naturligt og på tværs af vanlige skel. Områdefornyelsen etablerer nye små mødesteder i industrikvarterets tætte bebyggelse og større rekreative mødesteder i det nordlige kvarter.

Stærkt trafikerede veje skærer igennem kvarteret og får Nordvest til at virke usammenhængende. Områdefornyelsen vil fremme trygge forbindelser over de trafikerede veje, så kvarteret virker samlet, og dets vigtige institutioner og mødesteder bliver lettere at komme til.

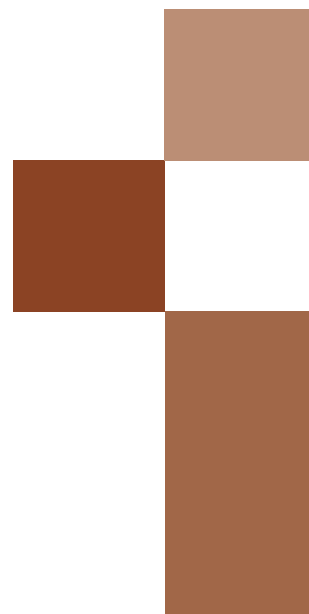
NORDVEST SKAL VÆRE ET TRYGT KVARTER

Nordvest er et mangfoldigt kvarter præget af en vilje til tolerance og åbenhed. Kvarterets sociale udfordringer fornægter sig dog ikke, og tryghedsudfordringer presser sig på i kvarteret. Områdefornyelsen laver en tryghedsindsats, der både arbejder inkluderende og kriminalpræventivt, så borgere i Nordvest kan føle sig trygge i deres kvarter, og udsatte borgere indgår i kvarterets liv og fællesskaber.

KULTUR SKAL SAMLE KVARTERET

Nordvest er rig på kreative miljøer og kulturer. Områdefornyelsen bruger gadekunst og -kultur som en samlende, fælles- og identitetsskabende faktor, der formidler den positive historie om kvarterets mange kontraster og muligheder. Gadekunst og -kultur er med til at fremhæve Nordvests særlige kant, at iscenesætte nye mødesteder og fremme sammenhængskraften - og ikke mindst til at gøre hverdagen i og turen til Nordvest lidt sjovere.

På side 11 ses en oversigt over områdefornyelsens konkrete projekter.

Bispebjerg Skole er en vigtig lokal- og kulturhistorisk bygning. Områdefornyelsen ønsker, at den tidligere skole bliver udviklet til et vækst- og kvarterhus, så skolebygningerne atter beriger livet i kvarteret.

OMRÅDEFORNYELSENS PROJEKTER

Kvarterplanens projekter udspringer af dialog med borgere i Nordvest om kvarteret. Hvordan er det at bo i Nordvest? Hvad er kvarterets kvaliteter og udfordringer? Hvilke drømme er der for kvarteret? Dialogerne har haft hverdagen i Nordvest i centrum. Kvarterplanen er opdelt i tre temaer, der afspejler dialogerne om hverdagslivet i Nordvest: Her mødes vi, Her bor vi og Her skaber vi.

Som det fremgår af projektdiagrammet på næste side, har hvert tema to undertemaer, og hvert undertema rummer en række projekter. Projekterne udspringer af ønsker og behov, som er påpeget af borgere i forbindelse med udarbejdelsen af kvarterplanen.

HER MØDES VI (s. 22-29) Projekterne forbedrer fire af kvarterets store mødesteder i det nordlige kvarter og etablerer nye små hverdagsmødesteder i industrikvarteret.

HER BOR VI (s. 30-39) Projekterne skaber tidssvarende boliger og seks grønne gårdhaver. Gener fra gennemkørende og lokal trafik reduceres, og der etableres tydelige forbindelser i og ud af kvarteret.

HER SKABER VI (s. 40-47) Projekterne øger tryghed og styrker de lokale fællesskaber samt by- og handelslivet i Nordvest. Kunst og kultur bruges som driver i en udvikling, der understøtter byliv og den lokale identitet.

FINANSIERING

Der er i alt afsat 60 millioner kroner til Områdefornyelse Nordvest. Midlerne bruges til at realisere projekterne i kvarterplanen samt til at gennemføre områdefornyelsen som en borgerinddragende organisation med et lokalt sekretariat. De afsatte midler til projekter er disponeret således:

Her mødes vi:	39,5 %
Her bor vi:	11,0 %
Her skaber vi:	29,5 %
Organisation m.m.:	20,0 %

Nogle af projekterne kan gennemføres alene med områdefornyelsens egne midler. Til andre projekter skal der søges om ekstern medfinansiering fra statslige og private fonde og puljer samt Københavns Kommune. Det fremgår af projektbeskrivelserne på side 22-47, om projekterne er helt eller delvist finansierede.

LÆSEVEJLEDNING

De følgende sider introducerer kvarteret samt rammer for områdefornyelsens arbejde. Fra side 22 præsenteres områdefornyelsens projekter fordelt på kvarterplanens tre temaer. I det afsluttende kapitel beskrives områdefornyelsens organisation, tidsplan, evaluering og budget.

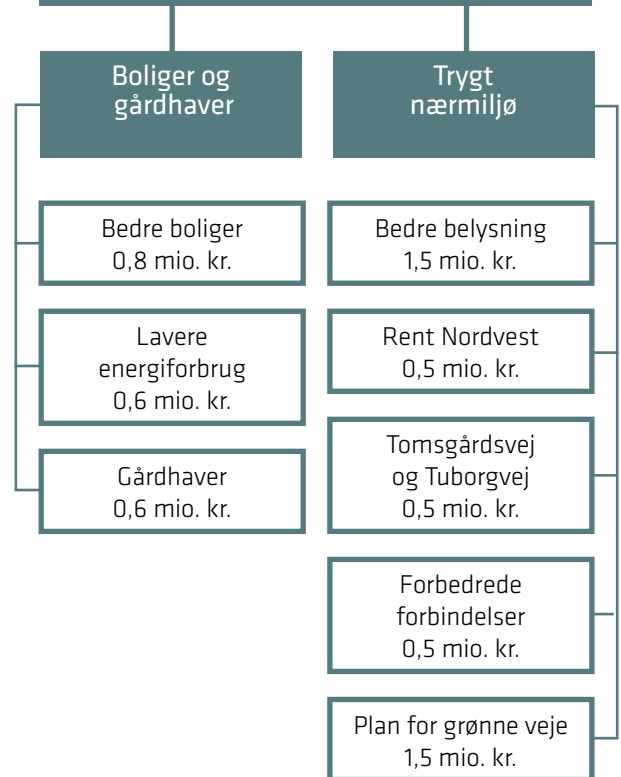
HER MØDES VI

23,7 mio. kr.
side 22-29

HER BOR VI

6,5 mio. kr.
side 30-39

HER SKABER VI

17,75 mio. kr.
side 40-47

OMRÅDEFORNYELSE NORDVEST

Områdefornyelse Nordvest 60 mio. kr.

Indre Nordvest

Beboere: 8.817
Finansiering: 30 mio. kr., heraf 8,5 mio. kr.: Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. 21,5 mio. kr.: Københavns Kommune.

Ydre Nordvest

Beboere: 6.977
Finansiering: 30 mio. kr., heraf 7,5 mio. kr.: Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. 22,5 mio. kr.: Københavns Kommune.

Områdefornyelse Nordvest

YDRE NORDVEST

INDRE NORDVEST

ET KVARTER - TO OMRÅDEFORNYELSER

Områdefornyelse Nordvest består af to administrativt selvstændige områdefornyelser: Indre og Ydre Nordvest. For at understøtte Nordvest som et sammenhængende kvarter har de to områdefornyelser fælles kvarterplan, sekretariat og styregruppe. Den samlede betegnelse for områdefornyelserne er Områdefornyelse Nordvest.

ÉN KVARTERPLAN - TO BUDGETTER

Der er afsat 60 millioner kroner til Områdefornyelse Nordvest. Da der administrativt er tale om to områdefornyelser, skal de to indsatsers budgetter adskilles, og derfor er hvert projekts finansiering markeret som enten Indre Nordvest (I) eller Ydre Nordvest (Y) således:

BUDGET 60 MIO. KR.

I: 30 MIO. KR.

Y: 30 MIO. KR.

INDRE NORDVEST

Indre Nordvest omfatter det gamle industrikvarter omkring Rentemestervej, Frederiksborgvej, Bispebjerg Skole og Grønningen. Områdefornyelsen søger at skabe en sammenhængende udvikling, hvor Grønningen bliver et nyt parkstrøg, Bispebjerg Skole det nye jobskabende kvarter- og væksthuse, Frederiksborgvej en mere livlig handelsegade og Rentemestervej fremhævet som kvarterets kreative strøg.

YDRE NORDVEST

I Ydre Nordvest er Bispebjerg Kirkegård, det velplanlagte boligkvarter, BIBLIOTEKET og Dansekapellet tydelige markører. Områdefornyelsen ønsker at skabe en udvikling, der har

Kirkegården, Smedetoften og Degnestavnen som omdrejningspunkter, og hvor Tomsgårdsvej bliver en grøn trafikkorridor.

KVARTERETS SOCIALE UDFORDRINGER

Nordvest er et udsat byområde med komplekse sociale og fysiske udfordringer, som er fælles for de to områder. Der er en forholdsvis høj andel boliganviste beboere i de almene bebyggelser. Andelen af borgere med dårligt mentalt helbred er det tredje højeste i Københavns Kommune og middellevetiden den tredje laveste i byen.

Området har det gennemsnitligt laveste indkomstniveau i København. Beskæftigelsesfrekvensen og uddannelsesgraden er væsentligt under gennemsnittet i København, og borgere uden for arbejdsmarkedet har ofte andre udfordringer end ledighed.

Der bor mange sårbare børn og unge i området. En del unge står uden for det etablerede fritids- og foreningsliv og har svært ved at navigere uden helhedsorienteret støtte og vejledning. Området har mange udsatte familier, og er et af de kvarterer i København, hvor der bruges flest ressourcer på enkeltstående udsatte børnefamilier.

KVARTERETS FYSISKE UDFORDRINGER

Forbindelserne til den omkringliggende by kan forbedres, og offentligt tilgængelige byrum ligger ofte ubenyttede hen, fordi de i deres indretning ikke inviterer til ophold og aktivitet. Her er store rekreative arealer som Bispebjerg Kirkegård og Grønningen, der imidlertid opleves som forholdsvis isolerede fra kvarterets daglige liv. Derudover levner industrikvarteret ikke plads til grønne arealer og offentlige mødesteder. Kvarteret har mange bevaringsværdige bygninger med høje arkitektoniske kvaliteter, som ikke kommer til deres fulde ret.

Kvarteret præges overvejende af små og mindre boliger, hvor mere end fire ud af fem er mellem 40 og 79 kvadratmeter. Energiforbruget i de to områder er henholdsvis 37 og 55 procent højere end Københavnergennemsnittet.

Kvarteret er lukket inde af tungt trafikerede veje, der er vanskelige at krydse for bløde trafikanter. Tomsgårdsvej er en barriere, der deler kvarteret og får det til at virke usammenhængende.

SOCIOØKONOMISKE NØGLETAL	Uden for arbejdsmarkedet	Ikke vestlig herkomst	Ingen uddannelse	Under uddannelse	Lav indkomst	Høj indkomst	Boliger u. 60 m ²	Almene boliger	Enlige u. børn	Installationsmangler
Områdefornyelse Nordvest	21%	35%	32%	25%	42%	20%	42%	41%	48%	10%
Indre Nordvest	22%	35%	32%	25%	40%	19%	44%	41%	48%	8%
Ydre Nordvest	20%	37%	30%	26%	43%	21%	40%	40%	49%	12%
Københavnergennemsnit	16%	15%	20%	23%	34%	37%	31%	20%	46%	10%

Komplekse sociale og fysiske problemstillinger som blandt andet en vis andel utidssvarende og nedslidte boliger er årsagen til, at der bliver gennemført en områdefornyelse i Nordvest.

Grundtvigs Kirke set fra Frederiksborgvej, 1940 (foto Lars Cramer-Petersen: Frederiksborgvej, 1993)

Bispebjerg Torv, 1968 (foto Gunnar W. Christensen)

Bispebjerg Mølle set fra Frederiksborgvej (foto Københavns Museum)

FRA ÅBNE MARKER TIL ET KVARTER MED SOCIAL SLAGSIDE

I slutningen af 1800-tallet lå der åbne marker mellem Utterslev Landsby og Nørrebro, hvor Nordvest ligger i dag. Kornmarker blev langsomt erstattet med forstadsbebyggelse i slutningen af 1800-tallet. Større virksomheder rykkede ind i forstaden, og fabrikker med høje skorstene skød op på de tidligere marker. Et blandet industri- og håndværkerkvarter udviklede sig

i Nordvests sydlige del med blandt andre legetøjsfabrikken Tekno, Schous Fabrikker og Thors Kemiske Fabrik. Industrierne skabte arbejdspladser, og industriarbejdere slog sig ned i kvarteret med deres familier. De blev naboer til gørtleren, tømreren og andre håndværksmestre, der boede med deres familier i små lejligheder umiddelbart op ad deres værksteder.

Industrien forurene, beboerne klagede og i 1940 blev området udlagt til industrikvarter. Mange blev dog boende, mens nye boligområder blev planlagt og opført i Nordvest.

Nord for industrikvarteret strækker Nordvest sig op ad Bispebjergs grønne bakke, hvor Grundtvigs Kirke, Bispebjerg Kirkegård og Bispebjerg

Frederiksborgvej 51, Bryggeriet Bispebjerg (foto Københavns Museum)

Bispebjerg Hospital, 1915 (foto Asger Fog: Utterslev – fra landsby til storbyfor-
stad, 1996)

Industri og boliger, 1942 (foto Nowico. Københavns Stadsarkiv)

Skole ligger. I disse smukke omgivelser blev kvarterets nye boligkvarter med lyse lejligheder i grønne omgivelser opført. Boligerne var tiltænkt arbejderfamilier og enlige, der fraflyttede saneringsejendomme i det indre København. Det prestigefyldte boligbyggeri husede hurtigt beboere fra alle samfundslag, så arbejdsmanden boede dør om dør med bogtryk-

keren og tandlægen. De store gårde i karréerne summede af liv, leg og vasketøj, der blafrede i vinden. Forhenværende beboere fortæller, hvordan livet mellem familierne i opgangene skabte møder på tværs af tidligere sociale barrierer og var en medvirkende årsag til social opstigning og mobilitet. Da 1960'ernes drøm om bil og hus med egen have blev realiser-

bar for mange familier, forfulgte flere familier drømmen og forlod kvarteret. Kommunen anviste nu i høj grad de ledige lejligheder til socialt og psykisk sårbare borgere og udenlandsk arbejdskraft. Nordvests fysiske, kulturelle og sociale sammensætning forandrede sig, og kvarteret fik med årene social slagside.

FYSISKE KENDETEGN I NORDVEST

Nordvest er et kvarter med mange kontraster. Små erhvervs- og industribygninger karakteriserer syd, og homogene almene boligbebyggelser dominerer i nord. Det er to kvarterer med hver deres skala og hver deres særlige arkitektoniske udtryk.

Det gamle industrikvarter (foto Slagboom en Peeters Luchtfotografie BV, Københavns Kommune)

DET GAMLE INDUSTRIKVARTER

Småerhverv og enfamilieshuse fra 1900-tallet ligger tæt op ad hinanden i det selvgroede industrikvarter. Her har også gamle karrébebyggelser og nyere betonbyggerier med boliger, institutioner, privatskoler og serviceerhverv fundet plads. Det kendetegner industrikvarteret, at bygningerne springer i højde og drøjde, så højt afløser lavt, lodret brydes med vandret, og facaderne ligger forskudt af hinanden. Det skaber vejrum med mange nicher og kig mellem husene, som giver området kant.

Rentemestervej er industrikvarterets centrale erhvervsvej, der forbinder

Lygten med Utterslev Torv, mens Provstevej er den centrale beboelsesvej, der løber på tværs af området. Der er ikke levnet plads til grønne arealer og mødesteder i industrikvarterets tætte bebyggelse. Små grønne hjørner og et par enkelte mindre gårdanlæg udgør kvarterets bynatur. Beboere arbejder for at gøre området mere grønt og beboervenligt, og etablerede i et par år det grønne samlingspunkt NV Auto Park på en byggetomt på Provstevej, hvor der i dag opføres private ungdomsboliger.

Kreative erhverv har de senere år indtaget mange tomme, ældre ejendomme i industrikvarteret, hvilket

har tilført området nye former for liv og et nyt visuelt, punktvis istandsat, udtryk.

DET PLANLAGTE BOLIGKVARTER

I det nordlige kvarter på den grønne Bispebjerg-bakke dominerer større boligbyggerier, hvoraf de fleste er almene boliger. Bebyggelserne afspejler de nye boligidealer, der opstod i første del af 1900-tallet som reaktion på industrialiseringens slumbebyggelser. Det velplanlagte boligkvarter består af større karré-, stok- og vinkelbebyggelser med store gårdanlæg, som generøst giver adgang til grønt, lys og frisk luft. Dele af det nordlige nordvest er udpeget som kulturmiljø med

1800-tallet

Københavns kommune igangsætter opkøb af landbrugsarealer

1901

Området bliver en del af Københavns Kommune

1903

Bispebjerg Kirkegård tages i brug

1913

Bispebjerg Hospital tages i brug

1914-1918

Første verdenskrig

1930

Byggeriet af Grundtvigs Kirke starter

1930

Industrien breder sig

Det planlagte familieboligkvarter (foto Slagboom en Peeters Luchtfotografie BV, Københavns Kommune)

velanset landskabs- og bygningsarkitektur. Det for perioden visionære etagebyggeri fremstår med fine håndværksmæssige detaljer, runde hjørner og facadekompositioner med altaner, vinduer og døre i ensartede gentagelsesmønstre. Det skaber karakteristiske facader med en særlig homogenitet, alt sammen fortrinsvis i gule mursten.

På trods af bebyggelsernes arkitektoniske og håndværksmæssige kvaliteter har det almene boligbyggeri i det nordlige Nordvest vist sig udfordret. Ændringer i demografi og handelsliv har medført, at tidligere åbne facader i dag fremstår lukkede,

ligesom nogle af de grønne områder mellem bygningerne er ubenyttede og lejlighedsvis utrygge. Store arealer er planlagt efter bilens behov på bekostning af borgernes muligheder for liv og ophold.

Helhedsplanlægningen af det nordlige kvarter sikrede i sin tid beboerne adgang til store grønne områder. Mange grønne arealer ligger i dag dog gemt bag mure, bebyggelse eller store veje og mangler rekreative funktioner, aktiviteter og større biodiversitet.

IDEALERNE UNDER FORANDRING

De to kvarterer står i tydelig kontrast til hinanden, men fælles for dem er, at de er en del af en by i forandring. De krav, der blev stillet til bolig og erhverv for næsten 100 år siden, er ikke de krav, der stilles i dag. Derudover er presset på kvarteret stigende i takt med, at København vokser; antallet af indbyggere stiger, tilsvarende gør antallet af biler og cykler, og behovet for steder at mødes. Områdefornyelsen skal understøtte kvalitetene og udviklingen i begge områder, så de imødekommer nuværende og fremtidige behov.

MANGE INITIATIVER OG INVESTERINGER I NORDVEST

Nordvest er i hastig udvikling. Der er flere visionære planer for kvarteret, og der forventes investeringer for omkring en milliard kroner i kvarteret frem til 2023. Områdefornyelsen skal fremme og koordinere indsatser og planer lokalt.

Det entreprenante og kulturelle miljø i Nordvest er i vækst, og det har skabt grobund for en spirende kreativ udvikling i kvarteret. Private investorer opkøber ejendomme til erhvervsformål, og der bygges private familie- og ungdomsboliger. Der er givet tilladelse til at opføre en ny stor moské på Tomsgårdsvej tæt på BIBLIOTEKET, og i det sydlige kvarter skal der etableres nyt værested for migranter samt opføres nye boliger til borgere med særlige behov. Nordvest udvikler sig i mange og forskellige retninger.

Der er samtidig store udviklingsprojekter i gang lige uden for kvarteret. I 2019 kommer metroen til Nørrebro Station, og knytter Nordvest trafikalt tættere til den omkringliggende by. Områdefornyelsen i Fuglekvarteret

igangsætter en markant udvikling af Stærevejsområdet og forbedrer forbindelserne mellem Fuglekvarteret og resten af Nordvest. Øst for kvarteret bygges Nyt Hospital og Ny Psykiatri Bispebjerg, som inviterer kvarterets borgere til at bruge hospitalets rekreative haveanlæg. Områdefornyelsen søger samarbejde og synergi med alle tiltag.

STRATEGIPLAN BISPEBJERG

Der er desuden formuleret visionære planer for, hvordan der skabes en positiv udvikling i de udsatte boligområder i Nordvest. Det gælder ikke mindst Strategiplan Bispebjerg, som skal tiltrække investeringer for omkring en milliard kroner til kvarteret. Strategiplanen er udarbejdet i 2015 af Københavns Kommune og

boligselskaberne fsb, AAB og AKB København. Den beskriver de fire parter fælles vision for, hvordan det velplanlagte men udsatte boligkvarter i det nordlige Nordvest igen bliver et tidssvarende og attraktivt boligkvarter i København. Det er første gang, at de fire parter har lavet en fælles vision og ramme for udvikling af et udsat boligområde i København. Parterne har forpligtet sig til at samtænke deres respektive projekter og har desuden lavet en samarbejdsaftale, der skal fremme investeringerne i området. Områdefornyelsens projekter understøtter strategiplanen, og er sammen med de to boligsociale helhedsplaner en vigtig brik i strategiplanens realisering.

PLANER OG POLITIKKER

Områdefornyelsen bygger på en række bydækkende politikker samt konkrete udviklingsplaner for Nordvest.

FORVENTEDE INVESTERINGER (i tusinde kroner)

KLIMATILPASNING OG GRØNNE VEJE	
Klimatilpasning i og omkring Nordvest	100.000
Grønne veje i vandopland Bispebjerg	100.000
TRAFIK	
Vejgenopretning og støjdemper i og omkring Nordvest	240.000
Fodgængertunnel på Tomsgårdsvej	14.000
HELHEDSPÅNER OG BOLIGSOCIALE INDSATSER OG OMRÅDEFORNYELSER	
Planlagte helhedsplaner	700.000
Beboerprojekt Bispebjerg	20.000
Beboerprojekt Puls	10.000
Områdefornyelse Nordvest	60.000
PARKER OG PLADSER	
Ny plads på Frederikssundsvej/Peder Ipsensvej	3.600
NYBYGGERI	
Boliger til borgere med særlige behov på Brofogedvej	77.500

Skemaet viser forventede investeringer og anlæg i og omkring Nordvest i de kommende år.

KLIMATILPASNING OG VEJGENOPRETNING

Områdefornyelsen gennemføres i en periode, hvor der planlægges investeringer for 100 millioner kroner i klimatilpasning og 240 millioner kroner i vejgenopretning i og omkring kvarteret.

Den nordlige del af Nordvest ligger på en af Københavns højeste bakker. Ved skybrud og kraftige regnvejr ledes store mængder regnvand fra kvarteret og videre til resten af byen. Nordvest skal bidrage til klima- og skybrudssikringen af København, så byen fremover undgår oversvømmelser. Kvarteret skal have forsinkelsespladser på Grønningen og Degnestavnens Legeplads, som skal rumme store mængder regnvand, og flere af kvarterets veje skal transportere, forsinke eller opsamle regnvand. Der planlægges investeringer for 100 millioner kroner i klimatilpasningsprojekterne i og omkring kvarteret.

Områdefornyelsen arbejder for, at borgernes ønsker om grønne byrum kombineres med klimatilpasningsplanerne, så der udvikles nye grønne by- og opholdsrum de steder, hvor der skal graves op til klimatilpasningsprojekter. Det er desuden ambitionen at tænke klimatilpasning sammen med renovering af gårdanlæg, begrønning af veje og offentlige arealer, så der skabes sammenhængende grønne forløb i kvarteret. På denne vis kan områdefornyelsen være med til at fremme en vision om Nordvest som et grønt og ressourcevenligt kvarter på toppen af København.

Det planlægges samtidig, at der skal genoprettes veje, cykelsti- og busfremkommelighedsprojekter i og omkring Nordvest for 240 millioner kroner. Områdefornyelsen arbejder for, at genopretning af veje kombineres med tiltag, der reducerer støj og forbedrer byrum, så indsatserne får den størst mulige positive effekt på hverdagslivet for borgere i et trafikpræget Nordvest.

KLIMATILPASNINGSINDSATSER

Områdefornyelse Nordvest

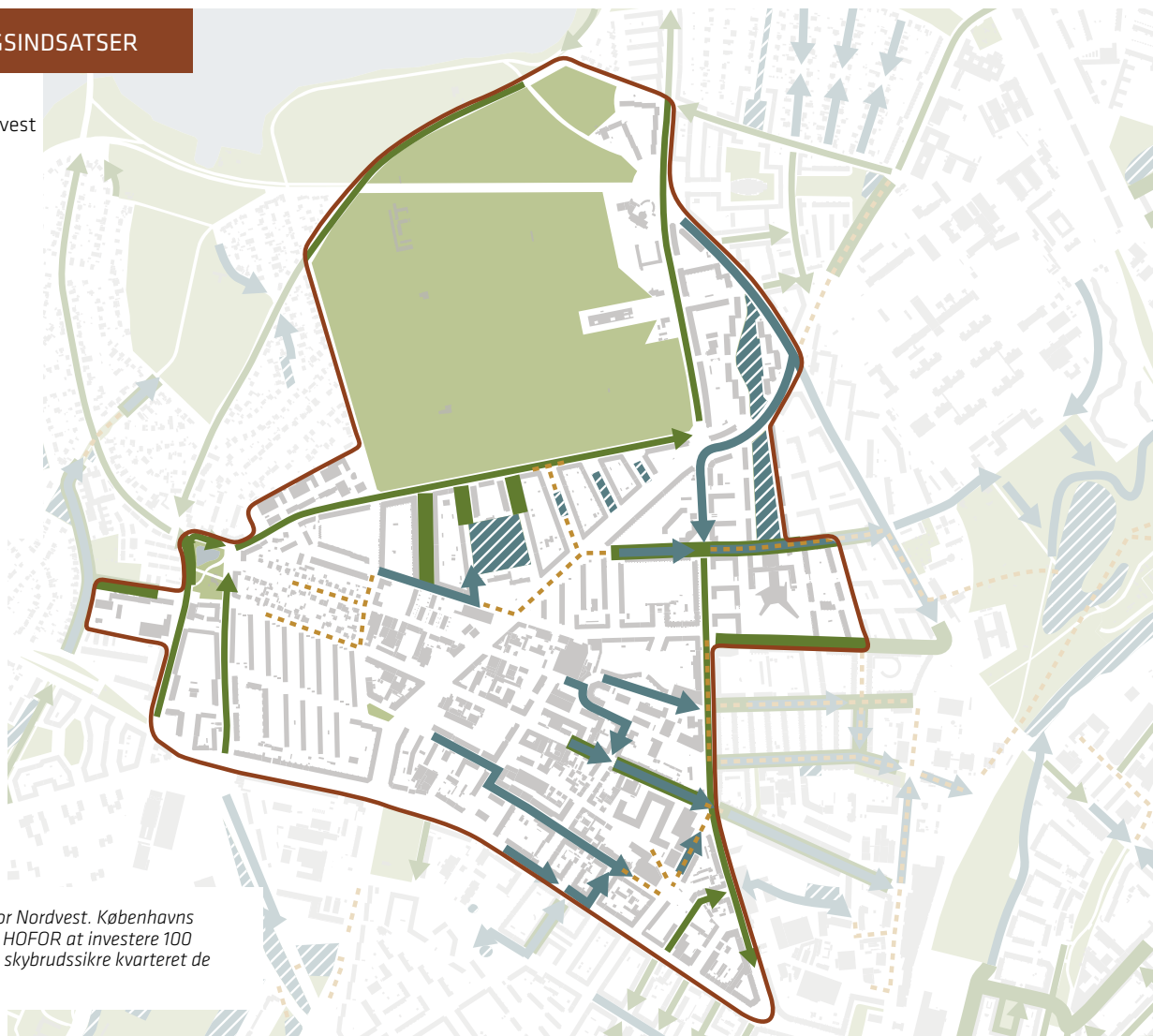
Skybrudsveje

Forsinkelsesveje

Forsinkelsespladser

Grønne veje

Skybrudsledninger

Kortet viser klimatilpasningsplaner for Nordvest. Københavns Kommune planlægger sammen med HOFOR at investere 100 millioner kroner til indsatser, der skal skybrudssikre kvarteret de kommende år.

BIBLIOTEKET Rentemestervej (foto Ulrich Jacobsson)

PROJEKTER

DRØMMEN

"I Nordvest er der mødesteder, hvor man finder ro, og steder, hvor man finder liv. Der er steder at mødes i folkemængden, og der er steder at mødes for to.

I Nordvest findes steder, som kun de lokale kender, og steder, som folk rejser til. Her findes steder, hvor impulsive møder sker, og steder, hvor folk tager til for at mødes.

Der er steder at mødes under træerne og under lygtepæle. Her er steder at mødes, hvor vi kan købe kaffe, og her er steder at mødes, hvor vi selv kan have kaffen med."

HER MØDES VI

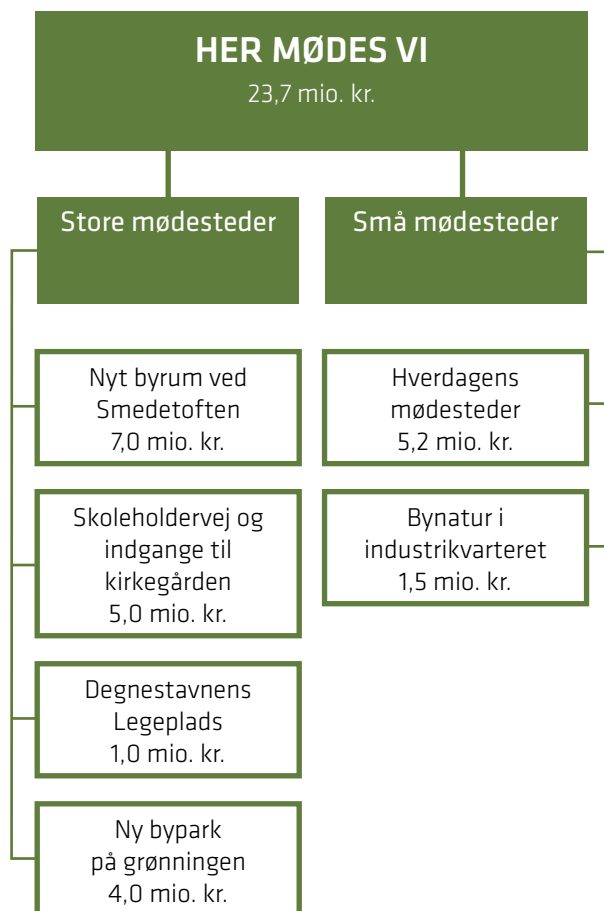
INTRODUKTION

I temaet 'Her mødes vi' fokuseres der på at understøtte livet mellem bygningerne og at etablere nye mødesteder i Nordvest. Fire store mødesteder i det nordlige kvarter skal forbedres, og der skal etableres nye steder for hverdagsmøder i industrikvarteret. De store klimatilpasningsprojekter er katalysatorer for forbedring af nogle møde- og opholdssteder, mens borgernes ønsker og bevægelsesmønstre afgør etablering af mindre hverdagsmødesteder. Fælles for mødestederne er, at de skal styrke kvaliteten af hverdagslivet og fællesskaberne i kvarteret.

Der skal formuleres en række Nordvest-specifikke kvalitetskriterier, som mødestederne skal leve op til. På borgermøderne blev renhold, tryghed, belysning, aktiviteter og fællesskab på tværs af borgergrupper fremhævet som vigtige krav til kvarterets mødesteder. Kvalitetskriterierne skal præciseres i dialog med borgere og brugere, og de enkelte mødesteders potentialer og funktionalitet skal tydeliggøres.

SAMARBEJDE

Områdefornyelsen samarbejder med HOFOR, Københavns Kommune og områdets almene boligforeninger om større fysiske projekter og bakker op om lokale netværk, der ønsker at etablere mødesteder. For at sikre lokal opbakning og forankring vil områdefornyelsen inddrage en bred kreds af lokale interessenter i udviklingen af alle projekter.

STORE MØDESTEDER

Byrummene i Nordvest skal danne rammer for et godt hverdags- og byliv for kvarterets borgere. De skal være rekreative, have klare funktioner, og fremhæve stedets specifikke historie samt landskabsmæssige og arkitektoniske kvaliteter.

BAGGRUND

Mødesteder er centrale for den sociale sammenhængskraft og er efterspurgt af borgere i kvarteret. Nordvest har store grønne arealer i den nordlige del af kvarteret. De fleste ligger ubenyttede hen, gemt væk bag parkerede biler, kirkegårdsmuren eller boligblokke.

Kvarterets eksisterende større pladser ligger alle ud til tungt trafikerede veje. Kvarteret mangler offentlige mødesteder, der er afskærmet fra kvarterets trafik, og inviterer til ophold og aktivitet.

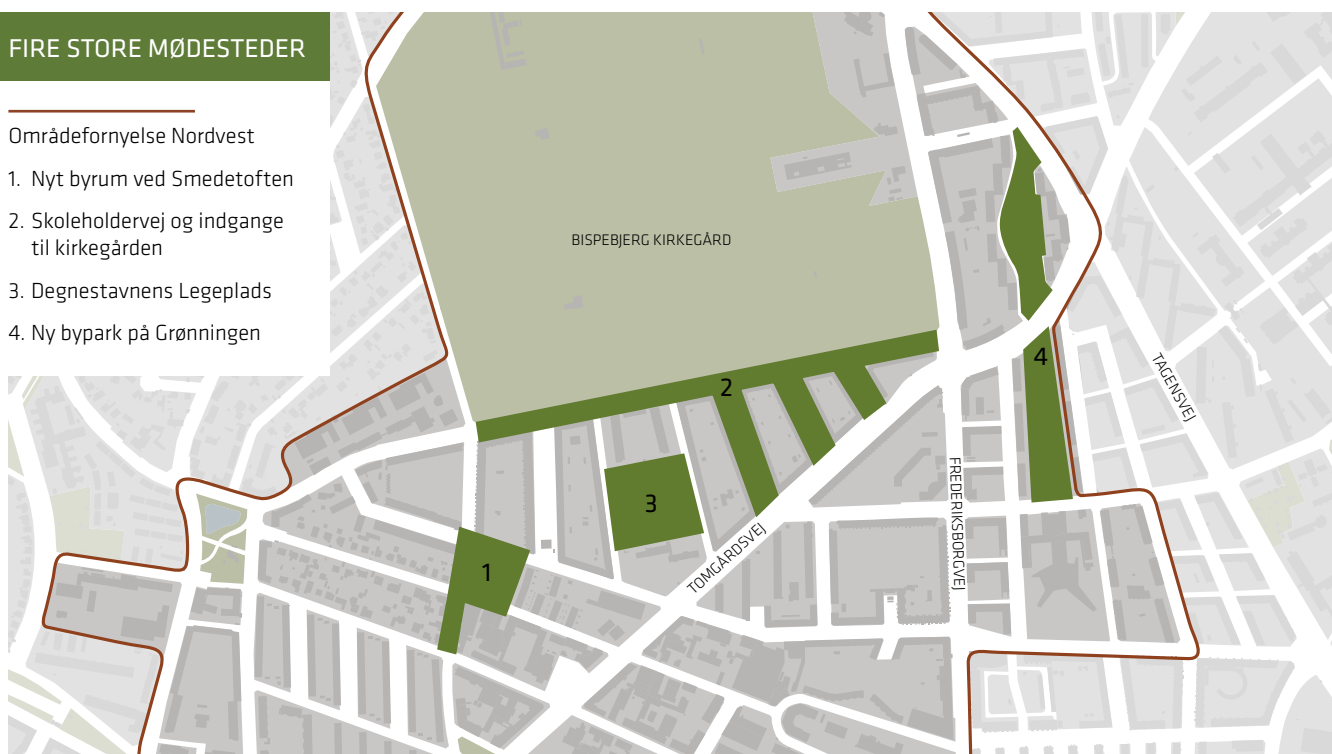
HVAD VIL VI

Områdefornyelsen laver fire konkrete projekter, som skal bidrage til et helhedsløft af det nordlige kvarter. Nogle byrum løftes, mens andre byrum skabes. Der etableres opholdssteder langs den ikoniske kirkegårdsmur, og der arbejdes for øget tilgængelighed til kirkegården. Grønningen skal udvikles til en inviterende bypark med en variation af aktiviteter, der samtidig understreger det landskabelige vûe op ad bakken til Grundtvigs Kirke. Et lokalt torv på Smedetoften skal opstå midt i et af kvarterets mest blandede boligområder, og den prisbelønnede legeplads på Degnestavnens skal klimatilpasses og knyttes tættere på udviklingen af Skoleholdervej og ungemiljøet på Smedetoften.

FIRE STORE MØDESTEDER

Områdefornyelse Nordvest

1. Nyt byrum ved Smedetoften
2. Skoleholdervej og indgange til kirkegården
3. Degnestavnens Legeplads
4. Ny bypark på Grønningen

Den private fællesvej Smedetoften kan potentielt samle villaer, etagebebyggelse, butikker og Klub Bispebjerg (de røde bygninger til højre) i et trygt og åbent byrumsforløb. I baggrunden ses en hvid autocamper, som politiet i en periode har placeret på Smedetoften som led i indsatsen mod hashhandel i området.

NYT BYRUM VED SMEDETOFTEN

Smedetoften er et centralt omdrejningspunkt for børn og unge i det nordlige kvarter. Smedetoften 12 er fritidsklub, og nye ungetilbud åbner i Smedetoften 14. Det foreslåede byrum er på 5.800 kvadratmeter og dækker udearealer og fortove ved klubben og en lille plads med café og detailhandel. Smedetoften skal udvikles til et sammenhængende og åbent byrumsforløb, der binder plads, café, detailhandel, villaer, ungdomsklub, AlmenBolig+ og etagebyggerier sammen. I dag mødes områdets forskellige boligformer og funktioner i et byrum, der er præget af utryghed. Både ungdomsklub og naboer ønsker, at der skabes et åbent ungemiljø med høj grad af voksenkontakt, fælles aktiviteter og trygge møder mellem beboer- og brugergrupper. Mure, der i dag afgrænser området omkring klubben, skal brydes ned, så byrummet samler tilstødende veje, grønne

Klub Bispebjergs udearealer.

parkeringslommer samt arealer foran områdets erhvervsdrivende. Ved klubben skal der anlægges aktivitetsarealer og en byhave. Aktive naboer vil tage del i udviklingen af projektet.

Områdefornyelsen finansierer udvikling af program for hele byrummet og bidrager til finansiering af byrumsforbedringer ved pladsen, fortove og klubben. Projektet er ikke fuldt finansieret.

SUCCESKRITERIER:

- 2020: Der er skabt et sammenhængende byrum på Smedetoften.
- 2020: 50 % af de adspurgte oplever, at trygheden er steget.

BUDGET: 7 MIO. KR.

I: 0 mio. kr.

Y: 7 mio. kr.

Skoleholdervej præges af den lange kirkegårdsmur og de ensartede almennyttige etagebyggerier. Etablering af opholdsmuligheder og nye indgange i kirkegårdsmuren vil skabe et aktivt og grønt byrum.

Degnestavnens Legeplads er et vigtigt mødested for kvarterets børn og unge. (foto Tanveer Meraj Jan Amjad)

SKOLEHOLDERVEJ OG INDGANGE TIL KIRKEGÅRDEN

Bispebjerg Kirkegård er en smuk kulturhistorisk attraktion med store rekreative muligheder og landskabsmæssige kvaliteter. Kirkegårdsmuren er et ikon i området, men også en barriere for, at den smukke kirkegård bliver en del af hverdagen for kvarterets beboere. Skoleholdervej er i dag domineret af murens og boligbebyggelsernes lange, lukkede facader og parkerede biler. Hverdagslivet for beboere omkring Skoleholdervej kan få et værdifuldt grønt løft, hvis der skabes flere indgange og indkig til kirkegården samt opholdsmuligheder langs muren. Områdefornyelsen forbereder og udvikler forslag til udvikling af Skoleholdervej og de tre sideveje Møllerloddet, Klokkerhøjen og Gravervænget (Kilerne) til et sammenhængende grønt og aktivt byrum med øget tilgængelighed til kirkegården. Der er i forbindelse med skybrudsplanerne for kvarteret reserveret midler til klimatilpasning af Kilerne og udvikling af Skoleholdervej til en grøn klimatilpasset vej.

Det er et følsomt projekt, der skal være genstand for yderligere lokal debat, inden der træffes endelig beslutning.

Områdefornyelsen finansierer en ny indgang til kirkegården ved Gravervænget, belysning langs muren samt program for byrumsudvikling på Skoleholdervej og Kilerne. Der søges ekstern finansiering til gennemførelse af hele programmet.

SUCCESKRITERIER:

- 2019: Der er lavet et program for udvikling af et samlet og aktivt byrum på Skoleholdervej og Kilerne.
- 2021: Der er etableret mindst en ny indgang til kirkegården og rejst penge til yderligere to indgange.
- 2021: 50 % af de adspurgte naboer oplever området som mere grønt og aktivt.

BUDGET: 5 MIO. KR.

I: 0 mio. kr.

Y: 5 mio. kr.

DEGNESTAVNENS LEGEPLADS

Degnestavnens Legeplads er en velfungerende legeplads med en sports- og sundhedsprofil. Den er et vigtigt socialpædagogisk tilbud for lokale børn og unge, der ikke deltager i det organiserede forenings- og klubliv. Den 12.000 kvadratmeter store legeplads skal i fremtiden fungere som vandforsinkelsesbassin. Det forventes, at legepladsens areal skal sænkes, samtidig med at legepladsens funktion som multibane bevares. Legepladsen er på begge sider omkredset af et ca fem meter bredt græsareal, der ofte benyttes til hundeluftning og vilkårlig afsætning af affald og storskrald. Områdefornyelsen udvikler byrummet omkring legepladsen, så hele området fremstår mere åbent og indbydende for børn og deres familier. Projektet får legepladsen til at hænge bedre sammen med udviklingen af Skoleholdervej og med ungemiljøet på Smedetoften.

Områdefornyelsen afsætter midler til at udvikle byrummet omkring legepladsen.

Grønningen har potentiale til at blive kvarterets nye bypark

SUCCESKRITERIER:

- 2021: Byrummet omkring Degnestavnen er aktiveret og supplerer legepladsens aktive liv.
- 2021: 30 % flere børnefamilier bruger legepladsen, og forældrene bidrager med naturligt opsyn.

BUDGET: 1 MIO. KR.

I: 0 mio. kr.
Y: 1 mio. kr.

NY BYPARK PÅ GRØNNINGEN

Grønningen ligger som en lang plæne på 24.000 kvadratmeter mellem tre almene boligbebyggelser, der indrammer en sigtelinje med Grundtvigs Kirke som point de vue. Grønningen skæres igennem af Tuborgvej. Københavns Kommune ejer den sydlige del af arealet, og fsb Bispeparken ejer den nordlige del. Grønningen er i dag minimalt udnyttet og anvendt, men har potentiale til at blive den lokale bypark, som tilbyder mange forskellige aktiviteter. Områdefornyelsen vil i samarbejde med Grønningens naboer udvikle en plan for, hvordan Grønningen forskønnes på en måde, der både fremhæver bakkeforløbet, friholder sigtelinjen til Grundtvigs Kirke og samtidig skaber mulighed for fællesskab, leg, motion og læring. Som en del af kvarterets klimatilpasning er terrasserede nedskæringer i terrænet foreslået, så Grønningen kan tilbageholde store mængder regnvand ved skybrud.

Områdefornyelsen finansierer udvikling af program for Grønningen,

midlertidige byrumforsøg og medfinansierer dele af parkens permanente indretning.

SUCCESKRITERIER:

- 2020: Der er udviklet et program for Grønningen med opbakning fra 70 % af de adspurgte naboer.
- 2021: Ved en bylivstælling er ophold og aktivitet steget med 60 % siden 2016.

BUDGET: 4 MIO. KR.

I: 4 mio. kr.
Y: 0 mio. kr.

SMÅ MØDESTEDER

Nordvest har mange indhak og gadehjørner, der kan udvikles til små lokale mødesteder, hvor det daglige engagement i kvarterets liv og fællesskaber kan spire.

BAGGRUND

Borgere og brugere af Nordvest efterspørger små mødesteder, hvor man spontant stopper op i hverdagen eller naturligt mødes. Hverdagsmøder er centrale i Nordvest, da de styrker det lokale fællesskab og engagement. Små lokale mødesteder, som danner rammen om naboers hverdagsmøder, rummer vigtige kim til at udvikle og fremhæve Nordvests kultur, kvaliteter og sammenhængskraft.

Industrikvarteret har et særligt behov for mødesteder. Den tætte bebyg-

gelse levner ikke plads til frie grønne arealer, de færreste boliger har altan, og der er kun få og små gårdanlæg i området. Derfor skal nogle fortove, gadehjørner og veje fungere som byrum, hvor børn og voksne kan mødes og opholde sig uden for deres boliger.

HVAD VIL VI

Områdefornyelsen skal gøre det lettere for borgere at udvikle og afprøve nye små mødesteder i kvarteret, herunder på private fællesveje. Hvert mødested skal relatere sig til den kontekst, det placeres i og dermed

være med til at definere det enkelte nærområdes særlige kant og identitet.

Samtidig kombinerer områdefornyelsen lokale ønsker om flere grønne elementer med kommunens mål og strategi for mere bynatur. Der iværksættes en særlig indsats i industrikvarteret, hvor der er en udtalt mangel på vegetation.

MØDESTEDER I DET GAMLE INDUSTRIKVARTER

Områdefornyelse
Nordvest

Område med mangel
på mødesteder og
vegetation

I det gamle industrikvarter mangler der steder at mødes, som kan skabe nærvær, kvalitet i hverdagen og mulighed for at komme hinanden ved. Nye små mødesteder skal udvikles i dialog med industrikvarterets borgere og brugere.

En bænk til pause og samtale i Sankt Kjelds Kvarter, Østerbro (foto Charlotte Brøndum)

En klatrebænk i Alsgade, Vesterbro.

Billedet viser et areal i industri kvarteret, der kan omdannes til sidde- og opholdsted.

Krydset mellem Provstevej og Thoravej: Beboerne har selv sat bænke op og gjort gaden til deres fælles mødested.

HVERDAGENS MØDESTEDER

Projektet kortlægger, hvor der kan etableres lokale rammer for hverdagens små og spontane møder. Kortlægningen laves i samarbejde med kvarterets borgere og brugere og på baggrund af analyse af bevægelsesmønstre i kvarteret. Områdefornyelsen fremlægger forslag til fem til ti mødesteder, hvoraf områdefornyelsen etablerer mindst tre.

Kortlægningen udpeger samtidig eksisterende byrum, der kan få en øget værdi og tydeligere funktion med nyt inventar, der inviterer til ophold, aktiviteter og bevægelse.

Som led i udviklingen af små mødesteder og udbedring af eksisterende byrum, laves der forsøg med fleksibel brug af private fællesveje, afprøvning af byrumsinventar, som fremmer aktiviteter og bevægelse, samt byrumsmøbler, som er tilpasset særlige grupper af borgeres behov. Der arbejdes med midlertidighed som led i afprøvning af nye mødesteder.

Områdefornyelsen gør en indsats for at inddrage ældre borgere i projektet.

Områdefornyelsen opretter en pulje på 3,5 millioner kroner til at støtte forslag til mødesteder og byrumsinventar og tilbyder faglig rådgivning til ansøgere.

SUCCESKRITERIER:

- 2021: Mindst 10 små permanente mødesteder er etableret.
- 2021: Mindst tre byrum har fået nye funktioner.
- 2021: De 10 mødesteder skaber 50 % mere byliv.

BUDGET 5,2 MIO. KR.

I: 3 mio. kr.
Y: 2,2 mio. kr.

BYNATUR I INDUSTRIKVARTERET

Beboere i industri kvarteret efterlyser små grønne oaser, hvor børn og voksne kan lege, slappe af, dyrke grøntsager, plante blomster med mere. Manglen på vegetation bevirker desuden, at der dannes en varmeø-effekt over industri kvarteret om sommeren, hvilket giver højere temperaturer her end de fleste andre steder i byen. Derfor laves der i samarbejde med industri kvarterets beboere et projekt for bynatur i industri kvarteret, der både fremmer biodiversiteten, skaber grønne opholdssteder og fremhæver industri kvarterets forskelle i niveauer, arkitektur, funktioner og facader.

SUCCESKRITERIER:

- 2021: 50 % af industri kvarterets borgere og brugere oplever industri kvarteret som mere grønt.
- 2021: Der er etableret mindst én byhave i industri kvarteret.

BUDGET 1,5 MIO. KR.

I: 1,5 mio. kr.
Y: 0 mio. kr.

DRØMMEN

”Det er rart at bo i Nordvest. Mange lejligheder er små men attraktive, og de grønne gårde inviterer til ophold, leg og fællesskab. Der er trygt i Nordvest. Vejene er veloplyste og rene, og træer og grønt skærmer boliger for trafikken. Bilerne har fået deres rette plads, og cyklister, børn og ældre færdes trygt på vejene i området, hvor de bor. Livet leves derhjemme - og i fællesskabet i gårdene.”

Altaner mellem Tomsgårdsvej og Hovmestervej

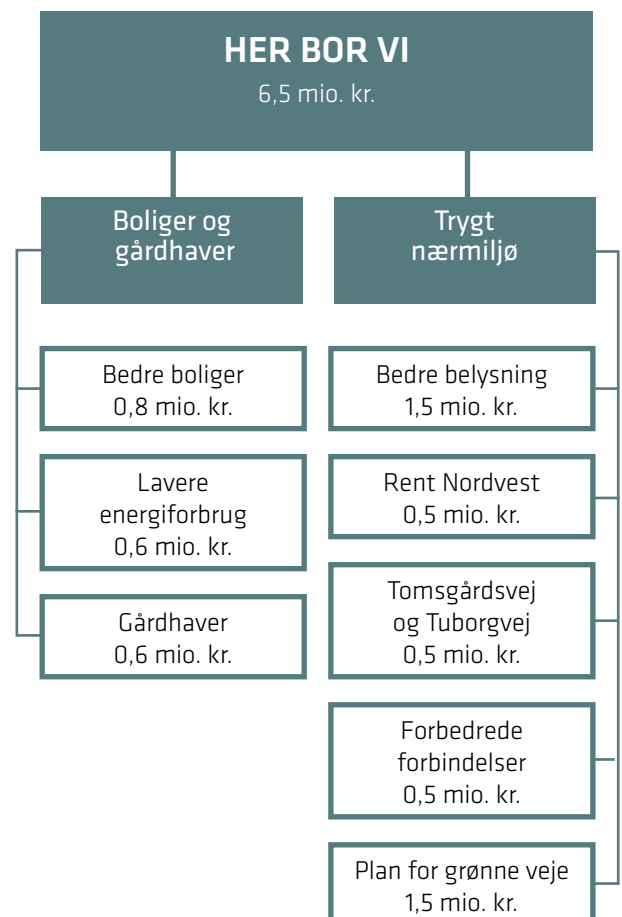
HER BOR VI

INTRODUKTION

I temaet 'Her bor vi' fokuseres der på tryghed og livskvalitet i hverdagen. Projekterne skaber forbedringer i boliger, gårdhaver og bolignære omgivelser, som gør det mere attraktivt og trygt at bo og færdes i kvarteret. Gener fra kvarterets store og trafikerede veje skal reduceres, og der skal skabes tydelige forbindelser, som får kvarteret til at hænge bedre sammen internt og med resten af byen.

SAMARBEJDE

Områdefornyelsen samarbejder med almene boligforeninger om fysiske helhedsplaner og koordinerer med infrastrukturplaner i kvarteret. Københavns Kommunes Gårdhaver og Bygningsfornyelse forestår store indsatser i kvarteret, samtidig med at områdefornyelsen bakker op om lokale fællesskaber, som vil etablere trygge, grønne veje i deres boligområder.

BOLIGER OG GÅRDHAVER

Alle borgere i Nordvest skal bo i tidssvarende og energivenlige boliger og have adgang til grønne gårdhaver. Nordvest skal være et energi- og klimavenligt kvarter på byens grønne bakke.

BAGGRUND

Nordvest er rig på bevaringsværdige bygninger og blandet arkitektur, men boligmassen og gårdhaver i Nordvest trænger flere steder til renovering. I den private boligmasse, som udgør 60 procent af boligerne i kvarteret, er cirka halvdelen af boligerne under 60 kvadratmeter og 500 boliger har installationsmangler. Det vil sige, at de mangler toilet, bad og/eller fjernvarme i boligen. Energiforbruget i kvarteret er mellem 37 procent og 55 procent højere end gennemsnittet i København. Det er et politisk prioritet ønske, at alle københavnere skal bo i gode, sunde og tidssvarende boliger, og derfor laver områdefornyelsen

en fokuseret indsats for at højne boligkvaliteten og sænke energiforbruget i kvarteret. Indsatsen målrettes andels- og ejerforeninger samt private udlejningsejendomme, som kan få offentlig byfornyelsesstøtte til at udbedre installationsmangler og energirenovere ældre etageejendomme.

HVAD VIL VI

Den offentligt støttede bygningsfornyelse skal skabe bedre boliger, sænke energiforbruget og renovere slidte gårdanlæg. Det skal sikre, at boligstandarden bliver forbedret i kvarteret, og at Nordvest bidrager til kommunens mål om en CO2-neutral

by i 2025. Teknik- og Miljøforvaltningen ansøger om andel i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets særlige ramme til bygningsfornyelse i områdefornyelser til arbejdet.

De almene boligafdelinger fsb Bispeparken og AAB afdeling 33 søger samtidig om fysiske helhedsplaner hos Landsbyggefonden, hvilket styrker den samlede indsats for at skabe bedre boliger i kvarteret. I den forbindelse afdækkes muligheder for yderligere finansiering til fortætning og infrastrukturprojekter i de almene boligafdelinger.

Da mange af boligerne langs Tomsgårdsvej, Frederiksborgvej, Tagensvej og Frederikssundsvej er støjbelastede, arbejder områdefornyelsen for støjdæmpende foranstaltninger i ejendomme.

Områdefornyelsen ansætter en byfornyelses- og energimedarbejder, der er projektleder på indsatserne.

BYGNINGSFORNYELSE OG GÅRDHAVER

Områdefornyelse Nordvest

Gårdhaver der kan ansøge om nye gårdanlæg

Støjplagede boliger

Høj andel af boliger med installationsmangler og højt energiforbrug

EKSEMPLER PÅ KLIMASIKRING OG ENERGIPTIMERING AF EJENDOMME

BEPLANTNING PÅ GAVLE ELLER FACADER

GRØNT TAG

UDVIDELSE AF LEJLIGHED I TAGRUM

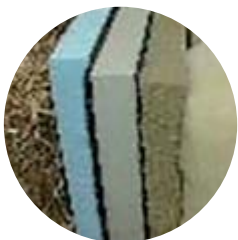
SOLCELLER TIL FÆLLES ELFORBRUG

ENERGIPTIMEREDE VINDUER

ENERGIPTIMERING AF KARNAPPER

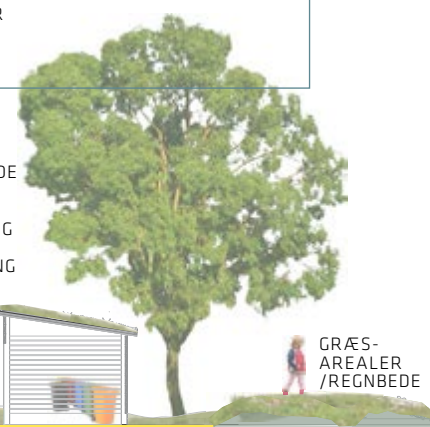
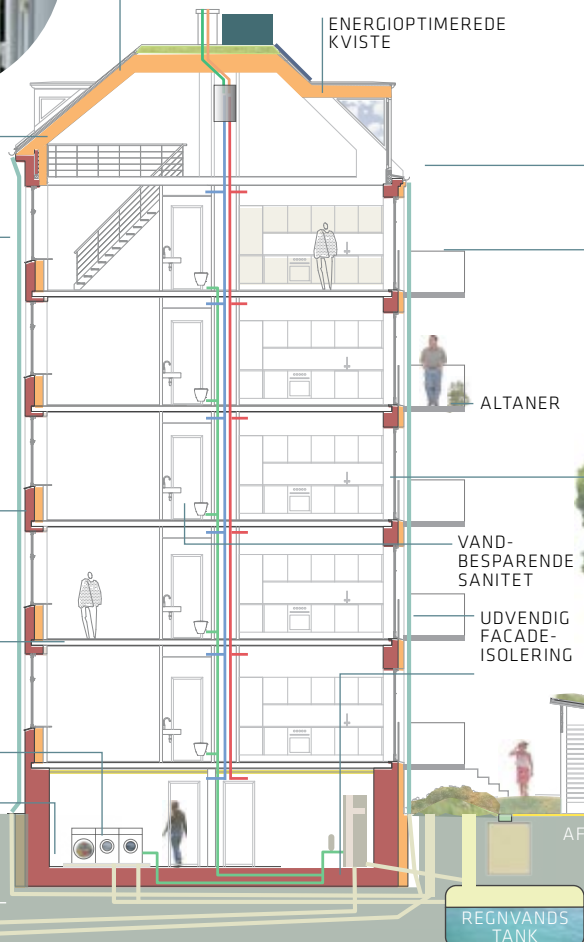
INDVENDIG ISOLERING AF YDERVÆGGE OG/ELLER BRYSTNINGER

INDIVIDUELLE VARME- OG VANDMÅLERE

REGNVANDSOPSAMLING TIL FÆLLESVASKERI
ISOLERING AF ETAGEADSKILLELSE

OMFANGSDRÆN OG ISOLERING AF FUNDAMENT

TIL OFFENTLIG SPILDEVANDSTANK

GRÆS-AREALER /REGNBEDE

AFFALDSSORTERING

PERMABLE BELÆGNINGER

REGNVANDSBASSIN

REGNVANDS TANK

Diagram udarbejdet af Københavns Kommune i samarbejde med sbs rådgivning a/s.

BEDRE BOLIGER

Områdefornyelsen laver en målrettet informationsindsats overfor ejer- og andelsforeninger samt private udlejningsejendomme om muligheder for bygningsfornyelse. Som led i indsatsen tilbydes beboere i ejendomme, der opfylder kravene for bygningsfornyelse, sparring om, hvordan de ansøger om bygningsfornyelse. Følgende ejendomme bliver prioriteret:

- Ejendomme med boliger, der mangler toilet, bad og/eller fjernvarme.
- Ejendomme med energimærke E eller dårligere.
- Støjbelastede boliger.
- Ejendomme med frie gavle med potentiale for efterisolering og begrønning.

Projekter, der understøtter klimasikring og genbrug af ejendommens regnvand for eksempel i form af opsamling til vaskeri, vil ligeledes blive prioriteret. Områdefornyelsen undersøger muligheder for at udvide ejendomme med nye tagetager eller udbygge facader med karnapper, der kan forbedre boligkvaliteten og mængden af dagslys i eksisterende byggeri/boliger.

SUCCESKRITERIER:

- 2021: Minimum 50 % af de boliger, der ikke har eget toilet i boligen, får etableret wc/baderum.
- 2021: Minimum 50 % af de boliger, der mangler bad, får etableret bad.
- 2021: 33 % af de støjbelastede boliger får støjreducerende vinduer.
- 2021: De ejendomme, der opnår byfornyelsesstøtte, reducerer deres energibehov med minimum 20 %.
- 2021: Der etableres otte grønne og isolerede gavle.

BUDGET: 0,8 MIO. KR.

I: 0,4 mio. kr.

Y: 0,4 mio. kr.

LAVERE ENERGIFORBRUG

Områdefornyelsen iværksætter en kampagne om reduktion af energiforbruget i kvarteret. Kampagnen målrettes boliger med højt energiforbrug, og indsatserne udvikles i dialog med de pågældende boligforeninger. Indhold i kampagnen kan være tilbud om uddannelse af boligforeningernes driftspersonale, adfældsændrende kampagner målrettet beboere, motivation til opsætning af individuelle energimålere, viden om effektiv drift og understøttelse af forsøgsordninger.

SUCCESKRITERIE

- 2021: 33 % af ejendommene med energimærke E eller dårligere er i løbet af perioden flyttet minimum en energiklasse op.

BUDGET: 0,6 MIO. KR.

I: 0,3 mio. kr.

Y: 0,3 mio. kr.

GÅRDHAVER

Det er et politisk ønske, at der i de københavnske boligkarréer etableres fælles grønne gårdanlæg, som inviterer til fællesskab, og kan bidrage til håndtering af regnvand. Private karréer kan under visse omstændigheder få finansieret anlæg af nye gårdhaver, hvis det eksisterende gårdanlæg er tilstrækkeligt nedslidt og ikke bidrager til håndtering af regnvand. I Nordvest kan tolv boligkarréer potentielt få finansieret nye gårdanlæg. Hvis der er lokal interesse for det, vil områdefornyelsen hjælpe de 12 boligkarréer i området med at søge midler til etablering af nye gårdanlæg. Områdefornyelsen ønsker at videreudvikle de eksisterende metoder til at håndtere regnvand i gårdanlæg, især hvad angår samtænkning af løsninger, der kombinerer grønne gårde, grønne veje og offentlige arealer.

SUCCESKRITERIER

- 2021: Der er etableret mindst seks nye fælles grønne gårdhaver, der løser og udnytter hverdagsregn og skybrudssituationer. Der arbejdes med løsninger, der omfatter både gårdhaver og veje samt offentlige og privatejede områder.

BUDGET: 0,6 MIO. KR.

I: 0,3 mio. kr.

Y: 0,3 mio. kr.

Eksempel på renoveret gårdhøveanlæg med vegetation samt mulighed for ophold og leg.

TRYGT NÆRMILJØ

Det skal være rart at gå og opholde sig ved vejene, hvor man bor. De bolignære veje i Nordvest skal være rene, trygge og forene bilister, cyklister og gående i samme rum.

BAGGRUND

Der er mange lokale ønsker om at begrønne veje i Nordvest samt at få bedre belysning og renhold i kvarteret. Trafik og parkerede biler præger mange bolignære private fællesveje til gene for mange beboere. Flere ejere og beboere ønsker at eksperimentere med indretningen af deres veje for at gøre vejene tryggere og finde en bedre balance mellem de forskellige typer af trafik på vejene.

HVAD VIL VI

Områdefornyelsen vil i samarbejde med boligforeninger og andre lokale aktører iværksætte indsatser for et renere nærmiljø i Nordvest og forbedring af belysningen i det offentlige rum. Områdefornyelsen vil samtidig gøre det lettere for beboere på private fællesveje at afprøve nye indretninger og brug af veje. Der laves en plan for grønne veje, der kombinerer borgeres ønsker om at begrønne veje med kommunens planer for klimatil-

pasning i kvarteret. I planen indgår forslag til, hvordan trafik og parkering kan organiseres bedre på udvalgte steder i kvarteret. Der arbejdes for bedre forbindelser internt i kvarteret, og generne fra Tomsgårdsvej skal reduceres.

Hus Forbi-sælger Asbjørn reflekterer over livet i Nordvest. Nordvest skal være et trygt sted at bo for alle, og der skal være plads til alle. Kapitlet 'Trygt nærmiljø' fokuserer på belysning, affald og forbedrede og grønne forbindelser i kvarteret.

BEDRE BELYSNING

Tryghedsmålinger viser, at Nordvest er et af de områder i København, hvor borgere føler sig mest utrygge, og tryghedsfremmen- de belysning er efterspurgt blandt borgere i kvarteret. Som led i den kommunale indsats "Tryghedsløft" bliver der i 2016 opsat bedre belysning på blandt andet Smedetoften, Birkedommervej og Degnestavnens Legeplads. Områdefornyelsen vil supplere med yderligere tre belysningsprojekter på særligt utrygge steder, hvor der eksperimenteres med supplerende grund- og effektbelysninger. Områdefornyelsen samarbejder med borgere og lokaludvalg om at udpege de relevante steder.

Områdefornyelsen finansierer tre belysningsprojekter og laver en belysningsplan.

SUCCESKRITERIER:

- 2021: 50 % flere borgere oplever, at kvarterets byrum er bedre belyst i Nordvest end i 2016.

BUDGET 1,5 MIO. KR.

I: 0,75 mio. kr.

Y: 0,75 mio. kr.

RENT NORDVEST

Der ligger for meget affald og skrald på vejene i Nordvest. Affald på veje, fortove og i gårde øger både utryghed og risiko for hærværk og er til stor gene for borgere i dagligdagen. Områdefornyelsen organiserer i foråret 2017 et renholdsprojekt, hvor der i en uge ryddes op i kvarteret. Indsatsen gennemføres i samarbejde med Byens Drift, boligforeninger, Green Teams, skoler, foreninger og erhvervsdrivende. Områdefornyelsen integrerer desuden målsætningen om bedre renhold i alle byrums- og fællesskabsaktiviteter, og indgår i dialog med Byens Drift, boligselskaber og Green Teams lokalt om forbedring af renholdstilstanden i kvarteret. Områdefornyelsen laver mindre forsøg med byrum og byrumsinventar på steder, som er særligt præget af affald og deltager desuden i eventuelle udviklingsprojekter om renhold, pantordning og genbrug. Områdefornyelsen afdækker muligheder for at bruge renhold som led i en beskæftigelsesindsats eller som fritidsjob til kvarterets unge.

SUCCESKRITERIER:

- 2021: 50 % af de adspurgte borgere oplever, at vejene i Nordvest er blevet renere.

BUDGET 0,5 MIO. KR.

I: 0,25 mio. kr.

Y: 0,25 mio. kr.

Tomsgårdsvej er en markant barriere, der deler kvarteret i to. Borgere kalder vejen for 'kvarterets blødende sår'. Tomsgårdsvej skal udvikles til en grøn trafikkorridor med flere overgange, som gør det let og trygt at krydse vejen.

TOMSGÅRDSVEJ OG TUBORGVEJ

Tomsgårdsvej er en trafikalt hovedåre i København, der dagligt benyttes af 30.000 biler og lastvogne. Med et støjniveau på over 68 decibel er boliger og byrum langs vejen stærkt støjbelastede. Støjen fra trafikken medfører sundhedsrisici for beboerne og gør det mindre attraktivt at opholde sig i byrummene. Den stærkt trafikerede vej er vanskelig at krydse og udgør en barriere, som opdeler kvarteret. Der er etableret midterrabat med vejtræer, lyskryds og en helle i området omkring BIBLIOTEKET. Områdefornyelsen ønsker, at hele Tomsgårdsvej begrønnes og støjdæmpes, og at det gøres lettere for bløde trafikanter at krydse vejen flere steder. Det er besluttet, at Tuborgvej skal klimatilpasses på strækningen mellem Frederiksborgvej og Tagensvej, samt at fodgængertunnelen under Tomsgårdsvej ved Hovmestervej skal renoveres. Senere følger en genopretning af resten af Tomsgårdsvej.

Områdefornyelsen laver forslag, der skaber synergi mellem den vedtagne vejgenopretning og støjdæmpning af Tomsgårdsvej og byrumsudviklingen på Skoleholdervej. I forslaget indgår oplæg til Tomsgårdsvej som grøn trafikkorridor med øget trafikikkerhed for bløde trafikanter, herunder skolesøgende børn.

Områdefornyelsen finansierer program, der sammenkæder genopretning af Tomsgårdsvej med byrumsudvikling på Skoleholdervej og i Kilerne.

SUCCESKRITERIER:

- 2021: Tomsgårdsvej har støjdæmpende asfalt og er yderligere begrønnet.
- 2021: 50 % af de adspurgte opfatter Tomsgårdsvej som tryggere at passere.

BUDGET 0,5 MIO. KR.

I: 0,25 mio. kr.

Y: 0,25 mio. kr.

FORBEDREDE FORBINDELSER

De interne forbindelser i kvarteret skal forbedres, så det bliver lettere og mere sikkert for kvarterets fodgængere og cyklister at komme frem til centrale attraktioner og funktioner som skoler, klub, legepladser, BIBLIOTEKET, kirkegården og Utterslev Mose. Der er særligt fokus på at skabe trygge forbindelser over Tomsgårdsvej. Områdefornyelsen vil desuden fremhæve Hovmestervej, Provstevvej, Birkedommervej/ Landsdommervej og Rentemestervej som interne forbindelser i kvarteret og vil arbejde for, at de bliver tryggere at færdes på. Rentemestervej har en særlig funktion, fordi kommuneplanen fastlægger, at der skal være grøn cykelrute på vejen. De udvalgte forbindelser vil samtidig koble kvarteret bedre til Nordvestparken, Stærevejsområdet i Fuglekvarteret, Lersøparken og de kommende grønne områder ved Bispebjerg Hospital.

FORBEDREDE FORBINDELSER

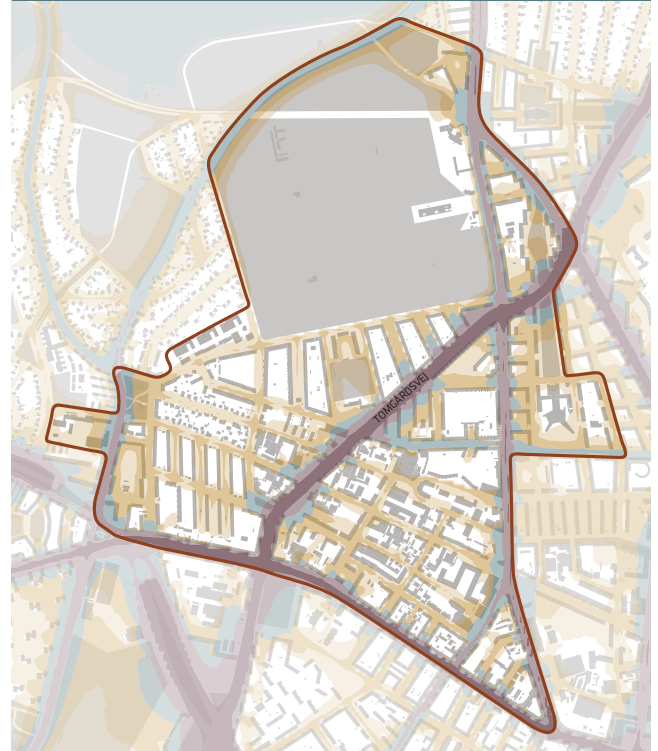

Områdefornyelse Nordvest

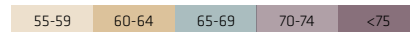
Forbindelser, der skal fremhæves og gøres trykgere.

Bispebjerg Skole

STØJKORT

Områdefornyelse Nordvest

Vejstøj målt i 4 meters højde (dB)

Områdefornyelsen finansierer forberedelse af projekt til forbedrede forbindelser i Nordvest. Der søges om finansiering til projektets gennemførelse.

SUCCESKRITERIER:

- 2021: Tre interne forbindelser er blevet gjort tydelige og mere trafik-sikre.
- 2021: Der er etableret grøn cykelrute på Rentemestervej.
- 2021: Minimum 20 % af de adspurgte oplever, at kvarteret er blevet mere trafiksikkert.

BUDGET 0,5 MIO. KR.

I: 0,25 mio. kr.

Y: 0,25 mio. kr.

PLAN FOR GRØNNE VEJE

Størstedelen af de bolignære veje i Nordvest er private fællesveje. Mange er slidte og præget af u hensigtsmæssig parkering og trafik. Der er rejst ønske om at begrønne flere af vejene i kvarteret og få mere hensigtsmæssig organisering af trafik og parkering. Samtidig lægger klimatilpasningsplanerne op til, at flere af kvarterets veje skal klimatilpasses, herunder private fællesveje (se klimakort side 19). Områdefornyelsen laver en overordnet plan for grønne veje, der kombinerer borgernes ønsker om at begrønne veje med kommunens planer om klimatilpasning og partnerskabstræer. Områdefornyelsen understøtter samarbejdet mellem HOFOR, ejere af private fællesveje og Københavns Kommune om skybrudsløsninger på de private veje, når der foreligger en model for dette samarbejde. I planen indgår samtidig forslag til, hvordan trafik og parkering kan organiseres bedre på udvalgte steder i kvarteret.

Områdefornyelsen finansierer "Plan for grønne veje" og giver rådgivning og tilskud til begrønning af veje. Der søges om ekstern finansiering til gennemførelse af hele planen.

SUCCESKRITERIER:

- 2021: Der er ydet rådgivning om 10 konkrete vej- og byrumsforbedringer på private fællesveje.
- 2021: Der er lavet skybrudsløsninger på tre private fællesveje.

BUDGET 1,5 MIO. KR.

I: 0,75 mio. kr.

Y: 0,75 mio. kr.

DRØMMEN

"Der er rå og upoleret i Nordvest, men der er også lyst og åbent. Der er liv og kunst i gaden, og kvarteret er kendt for sine væg- og gavlmalerier. Der er vækst i kvarteret, kultur- og erhvervsliv blomstrer. Ildsjælenes energi smitter, og der er gode rammer for deltagende fællesskaber. Nordvest er kvarteret, hvor det er lidt sjovere, mere samlet, mere farverigt, mere åbent, mere demokratisk, mere livligt, mere lokalt, mere trygt. Her er plads til forskellighed – det ligger i kulturen."

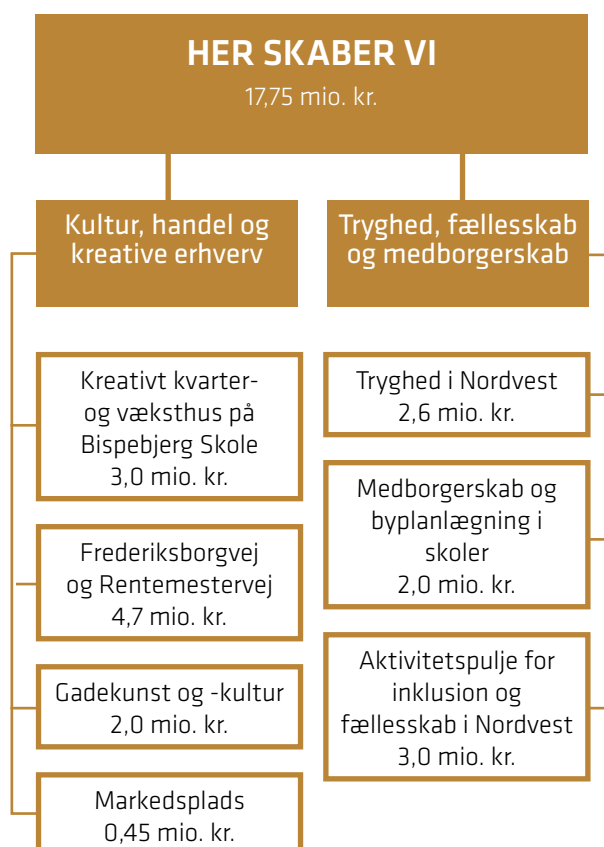
HER SKABER VI

INTRODUKTION

I temaet 'Her skaber vi' fokuseres der på at styrke kvarterets byliv, sammenhængskraft og kreative vækstlag. Det sker gennem udvikling af det lokale handelsliv, de kreative miljøer og de sociale tiltag. Kvarterets kulturelle institutioner, innovative fællesskaber og virksomheder inddrages i projekterne, så kultur og kreativitet bliver en vedvarende drivkraft i udviklingen af kvarteret. Bispebjerg Skole gøres til et nyt centrum for social innovation, iværksætteri og beskæftigelse. Projekterne understøtter også kreative og inkluderende fællesskaber, som bidrager til kvarterets udvikling og liv.

SAMARBEJDER

Områdefornyelsen understøtter netværk med lokale erhvervsdrivende og iværksættere. Der laves et partnerskab for gadekunst og -kultur med Kultur Nord (Kultur- og Fritidsforvaltningen) og andre lokale aktører. Der etableres et lokalt netværk til udvikling af inkluderende fællesskaber, og der igangsættes et forskningsprojekt om medborgerskab og byplanlægning i samarbejde med Socialforvaltningen og Børne- og Ungdomsforvaltningen.

KULTUR, HANDEL OG KREATIVE ERHVERV

Frederiksborgvej og Rentemestervej skal udvikles som et sammenhængende butikks-, erhvervs- og iværksætttermiljø, der tiltrækker folk til området.

BAGGRUND

Frederiksborgvej er en central lokal handełsgade og forbindelse til byen. Frederiksborgvej og Rentemestervej er vigtige for det lokale butikks-, iværksætter- og erhvervsliv, men der mangler en plan for, hvordan de to veje tilsammen udvikler sig som sammenhængende handełsgade og erhvervsområde. I kommuneplanen er et område omkring Rentemestervej udlagt som kreativ zone, som gør det muligt for små erhvervsdrivende at bo og have virksomhed på samme

matrikel. Den kreative zone er de seneste år blevet reduceret, da lokalplansændringer har givet tilladelse til opførelse af moské og boliger. Samtidig med, at den kreative zone er blevet mindre, kommer der stadig flere innovative kræfter til Nordvests gamle industrikvarter. Det skaber grobund for en urban og kreativ udvikling i kvarteret, omend virksomhederne og de kreative netværk i kvarteret i dag er forholdsvis usynlige og endnu kun bidrager beskedent til kvartetets liv.

HVAD VIL VI

Områdefornyelsen laver en helhedsorienteret indsats, hvor der fokuseres på at udvikle Frederiksborgvej som handełsgade, at synliggøre de kreative kræfter i kvarteret og at udvikle Bispebjerg Skole som et nyt centralt omdrejningspunkt for medborgerskab, beskæftigelse og kreativ vækst.

HANDEL, ERHVERV OG KREATIV ZONE

Områdefornyelse Nordvest

Bispebjerg Skole

Frederiksborgvej og
Rentemestervej

Kreativ zone

Bispebjerg Skole skal omdannes til et nyt center for innovation og beskæftigelse, så skolen atter bidrager positivt til kvarterets liv.

KREATIVT VÆKST- OG KVARTERHUS PÅ BISPEBJERG SKOLE

Bispebjerg Skole på Frederiksborgvej er en markant kultur- og lokalhistorisk bygning, som ligger centralt i kvarteret. Dele af skolebygningerne står i dag tomme. Det er områdefornyelsens vision, at bygningen igen skal bidrage til udvikling af det lokale liv. Målet er at etablere et kreativt vækst- og kvarterhus, der ved at danne rammer for social innovation, iværksætter og kulturelt entreprenørskab, kan skabe beskæftigelse lokalt. Huset skal derudover også rumme faciliteter og mødesteder for lokale beboere, foreninger og inkluderende fællesskaber. I samarbejde med Københavns Innovationshus, Bispebjerg Lokaludvalg og KulturNord udvikles en forretningsplan for et bæredygtigt kreativt vækst- og kvarterhus. Områdefornyelsen finansierer forretningsplan og etablerer byrum ved skolen.

SUCCESKRITERIER:

- 2021: Bispebjerg Skole bidrager til kreativ vækst, øget beskæftigelse og inkluderende fællesskaber i kvarteret.

BUDGET: 3 MIO. KR.

I: 3 mio. kr.
Y: 0 mio. kr.

FREDERIKSBORGVEJ OG RENTEMESTERVEJ

Frederiksborgvej forbinder Bispebjerg Torv i nord med Frederikssundsvej i syd. Det er en aktiv indkøbsgade i et tæt beboet område, hvor der fortsat opføres nye private boliger. Der efterspørges lokalt mere liv på gaden, variation i butiksudbudet samt café- og opholdsmuligheder. Vejen har brede fortove og gadehjørner, hvor der kan udvikles steder til ophold, handel og aktivitet.

Områdefornyelsen ansætter en kvartermanager, der sammen med handelsdrivende, boligforeninger og kreative miljøer på Rentemestervej gennemfører en handleplan for udvikling af Frederiksborgvej som en aktiv handelsgade og for Rentemestervej som et dynamisk strøg, der forbinder kreative miljøer fra Frederiksborgvej med Utterslev Torv. Handleplanen anlægger en helhedsbetragtning på Frederiksborgvej, Rentemestervej, Bispebjerg Skole og Frederikssundsvej. Områdefornyelsen etablerer nye opholdsmuligheder på Frederiksborgvej. På Rentemestervej opfordres og støttes erhvervsdrivende og kreative miljøer i at åbne baggårde og facader ud mod vejen, så virksomhedernes særlige profiler bliver tydelige, og Rentemestervej bliver en åben og imødekomende vej.

SUCCESKRITERIER:

- 2021: Bylivet på Frederiksborgvej og Rentemestervej er steget med 20 %.
- 2017: Trygheden på Frederiksborgvej blandt beboere, handlende og handelsdrivende er steget med 50 %.
- 2021: Der er etableret netværk mellem handelsdrivende, kreative institutioner og virksomheder i området.

BUDGET: 4,7 MIO. KR.

I: 4,25 mio. kr.
Y: 0,45 mio. kr.

Gavlmaleri, Thoravej.

GADEKUNST OG -KULTUR

Gaderne i Nordvest skal præges af kunst og kultur. Kunst skal fremhæve forbindelser i kvarteret og inspirere til ophold og sightseeing i Nordvest. Områdefornyelsen vil bruge kunst og kultur strategisk som en samlende, fælles- og identitetsskabende faktor, der formidler den positive historie om kvarterets mange kontraster og muligheder. Kvarterets byrum bruges som udstillingsvindue for lokale kunstnere og kreative sjæle. Kunst og kultur bruges til at iscenesætte kvarteret – både som øjenåbner i midlertidige projekter, events og installationer, og som æstetiske attraktioner i permanente installationer og gavlmalerier, der afspejler kvarterets mangfoldighed. Områdefornyelsen danner partnerskab med kvarterets etablerede kulturelle institutioner, foreninger og netværk for at styrke gadens kunst og kultur gennem fælles indsatser og fundraising. Der afsættes en pulje på 1 million kroner, som understøtter lokale kunst- og kulturinitiativer, der indkredser kvarterets særlige profil og forskønner Nordvest.

SUCCESKRITERIER:

- 2017: Der er etableret partnerskab for gadekunst og -kultur i Nordvest.
- 2021: Der er etableret en kunstrute i kvarteret.
- 2021: Der er etableret mindst tre gavlmalerier.

BUDGET: 2,0 MIO. KR.

I: 1,0 mio. kr.

Y: 1,0 mio. kr.

MARKEDSPLADS

Områdefornyelsen vil arbejde for, at Nordvest får et lokalt marked, der både understøtter byliv, styrker de lokale fællesskaber og skaber lokale arbejdspladser. Markedet skal supplere vareudbuddet i de lokale butikker og kan indeholde elementer af genbrug og deleøkonomi. Det undersøges, om der kan etableres samarbejde med et kommende roterende madmarked i København. Den langsigtede vision er et marked og en markedsplads med mødesteder og tilhørende værkstedfaciliteter, hvor varer kan produceres til markedet, og der kan holdes kulturelle arrangementer om aftenen.

Områdefornyelsen finansierer et skitseprojekt og en drifts- og finansieringsplan. Der søges ekstern finansiering til projektet.

SUCCESKRITERIER:

- 2021: Nordvest har fået et fast tilbagevendende lokalt marked.

BUDGET: 0,45 MIO. KR.

I: 0,2 mio. kr.

Y: 0,25 mio. kr.

TRYGHED, FÆLLESSKAB OG MEDBORGERSKAB

Nordvest skal være et trygt kvarter, der er præget af inkluderende fællesskaber. Ansvarlighed, tolerance og respekt skal være kvarterets kendemærker og styrker.

BAGGRUND

Tryghedsundersøgelser har i en årrække vist, at borgere i Nordvest føler sig mere utrygge end gennemsnittet af københavnere. Trygheds-situationen i kvarteret er kompleks og afspejler de sociale udfordringer i kvarteret. Der er behov for et krimi-nalpræventivt og socialpædagogisk samarbejde, der arbejder koordineret og helhedsorienteret med tryghed i kvarteret.

Som led i arbejdet for at øge tryghe-den og den sociale sammenhængs-kraft i Nordvest er der behov for at styrke den demokratiske dannelse af kvarterets børn og unge, samt at fremme inklusionen af udsatte borgere.

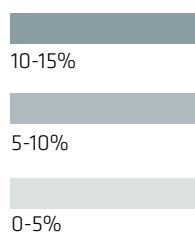
HVAD VIL VI

Områdefornyelsen etablerer en arbejdsgruppe, der koordinerer tryghedsarbejdet i kvarteret og yder

tilskud til projekter, der styrker tryg-hed i kvarteret. Derudover understøt-ter områdefornyelsen initiativer og netværk, der fremmer inklusionen af borgere i udsatte positioner, samt dannelses- og læringsprojekter, der styrker området børns kompetencer som aktive medborgere.

TRYGHEDSKORT

Områdefornyelse Nordvest

Kortet viser andelen af utrygge borgere fordelt på bydele i København.
Kilde: Københavns TRYGHEDSUNDERSØGELSE /2015

En byhave kan være et sted for samvær og samskabelse. Her: Byhaven2200, Nørrebro. (foto Ursula Bach)

Kvinder fra Integrationshuset Kringlebakken har blandt mange andre bidraget til kvarterplanen med ønsker, drømme og lokal viden.

TRYGHED I NORDVEST

Områdefornyelsen etablerer en fast arbejdsgruppe, der arbejder målrettet og koordineret med tryghed i kvarteret. Center for Sikker By, politi, SSP, lokale forvaltninger og boligforeninger inviteres til at deltage i arbejdsgruppen, der arbejder med tryghed på tre områder: 1) Samskabelse om tryghed i byrummet, 2) kriminalpræventive indsatser, herunder job- og uddannelsesaktiviteter og 3) borgerdialog. Arbejdsgruppen udarbejder en tryghedsanalyse og handleplan for tryghed i kvarteret. Handleplanen understøttes af en forpligtende aftale mellem de relevante aktører om planens gennemførelse. Planen bliver fornyet

hvert år, så den er aktuel i forhold til kvarterets kriminalitets- og tryghedsudfordringer.

Områdefornyelsen stiller midler til rådighed til implementering af dele af handleplanen, herunder til metodeudvikling og konkrete indsatser.

SUCCESKRITERIER:

- 2021: Københavns Kommunes tryghedsundersøgelse viser, at borgere i Nordvest føler sig lige så trygge som gennemsnittet af københavnere.

BUDGET: 2,6 MIO. KR.

I: 1,3 mio. kr.

Y: 1,3 mio. kr.

MEDBORGERSKAB OG BYPLANLÆGNING I SKOLER

Områdefornyelsen, Børne- og Ungdomsforvaltningen (BUF) og Socialforvaltningen (SOF) vil samarbejde om at udvikle og gennemføre et undervisningsforløb om medborgerskab, byplanlægning og byudvikling. Forløbet skal gennemføres på både Tagensbo Skole og Utterslev Skole. BUF og SOF vil stå for undervisningsdelen, mens områdefornyelsen bidrager med ressourcer til at gennemføre forslag til konkrete byrumsindsatser, som undervisningen resulterer i. Teknik- og Miljøforvaltningen er sammen med Socialforvaltningen afsender på en ansøgning til Veluxfonden om

Klub Bispebjerg har indrettet byhave med bålplads foran klubben.

Undergrundskulturen har tilført nye farver til kvarterets kulturelle palet.

Degnestavnens Legeplads benyttes også som aktivitets- og læringsrum af kvarterets skoler og institutioner. (foto Beboerprojekt Bispebjerg)

NV Auto Park på Provstvej: En ubenyttet byggegrund blev for en periode de lokale borgeres selvskabte park.

et større 3-årigt borgerinddragende forskningsprojekt, hvori ovenstående projekt indgår. Dele af projektet forsøges udbredt til privatskoler i kvarteret.

Områdefornyelsen reserverer en pulje til realisering af nogle af forslagene til fysiske forandringer, som undervisningsforløbene munder ud i.

SUCCESKRITERIER:

- 2020: Otte lokale folkeskoleklasser har deltaget i undervisningsforløb om medborgerskab og byplanlægning.

BUDGET: 2 MIO. KR.

I: 1 mio. kr.
Y: 1 mio. kr.

AKTIVITETSPULJE FOR INKLUSION OG FÆLLESSKAB I NORDVEST

Nordvests foreninger, projekter, institutioner og grupper har en stærk tradition for at samarbejde både om konkrete initiativer og i netværk, der udvikler det tværfaglige samarbejde. Denne samarbejdspraksis er vigtig social og kulturel kit for kvarteret.

Områdefornyelsen opretter en aktivitetspulje, der har til formål at understøtte foreninger, netværk og andre aktører i at fremme inklusion og fællesskaber på tværs af borgergrupper. Puljen støtter initiativer, der bidrager til at udvikle kvarterets grønne, kulturelle og inkluderende profil. Puljen

støtter også tiltag, der kan være de første skridt mod længerevarende og bæredygtige samarbejder, aktiviteter af innovativ-, kompetence- og metodeudviklende karakter, men også mere eventprægede aktiviteter, projekter og initiativer.

SUCCESKRITERIER:

- 2021: Puljen har understøttet 20 aktiviteter, der har skabt to nye borgernetværk.

BUDGET: 3 MIO. KR.

I: 1,5 mio. kr.
Y: 1,5 mio. kr.

SHE

Nestlé

Carlsberg

PRISKO

PRISKO

Oare/min

ORGANISERING

OMRÅDEFORNYELSENS ORGANISERING

Områdefornyelsen er en 5-årig indsats, der skal sikre realisering af de projekter og visioner, som er beskrevet i kvarterplanen. Områdefornyelsens mål er, at udfordringer og løsninger formuleres i en dialog mellem borgere, lokale aktører, de kommunale forvaltninger og andre interessenter.

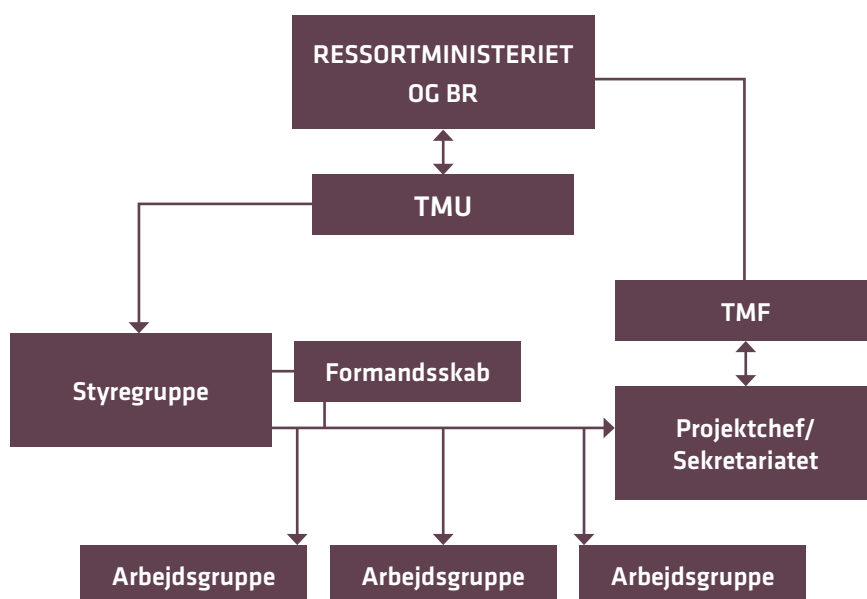
Kvarterplanens visioner og projekter er derfor også blevet til på baggrund af en omfattende omverdensinddragelse, der blandt andet har omfattet tre store borgermøder, byvandring i kvarteret og inputs fra en række mini-borgermøder afholdt separat med grupper af ældre, unge, børn, indvandrerkvinder, erhvervsdrivende og psykisk sårbare borgere. For at sikre den nødvendige forankring og bedst mulige udvikling af projekterne skal den løbende inddragelse fortsætte, hvilket organiseringen af områdefornyelsen skal være med til at sikre.

SEKRETARIATET

Sekretariatets vigtigste opgave er, at projekterne i kvarterplanen udvikles og realiseres i et samarbejde med lokalområdets interesser og de kommunale strategier. Dette gøres ved at sikre en både bred og dyb

omverdensinddragelse, der inkluderer områdets borgere, lokale aktører og kommunale medarbejdere. Formålet er at give mulighed for samskabelse, både når det handler om formulering af udfordringer og af løsninger. For at sikre bedst mulige forudsætninger for dette etableres områdefornyelsens sekretariat lokalt i kvarteret, hvilket skaber en unik mulighed for både et formelt og et uformelt samarbejde om realiseringen af kvarterplanen.

Ansvar for udviklingen og fremdriften i projekterne ligger hos sekretariatet, der også arbejder for at tilvejebringe medfinansiering til de projekter, som ikke er fuldt finansieret. Sekretariatet står også for den løbende administration af områdefornyelsen, herunder regnskabsføring, statusopgørelser, midtvejsevaluering og den endelige evaluering ved områdefornyelsens afslutning.

Organisationsdiagram der forklarer forholdet mellem Ressortministeriet, TMF, sekretariatet, styregruppen og arbejdsgrupper.

DET FORMELLE SAMARBEJDE, STYREGRUPPER OG ARBEJDSGRUPPER

Styregruppen for områdefornyelsen blev etableret under udviklingen af kvarterplanen. Styregruppen har i alt 28 medlemmer og er sammensat af: Beboerrepræsentanter, lokale aktører og repræsentanter for hver af kommunens syv forvaltninger.

Styregruppen skal sikre, at udviklingen og realiseringen af projekterne tager udgangspunkt i de lokale behov, og at borgere og lokale aktører inddrages i udviklingen af projekterne. Det er styregruppens opgave at igangsætte projekterne i kvarterplanen ved at overgive projekterne til en arbejdsgruppe. Styregruppen overdrager projektet på baggrund af en projektplan, der beskriver rammer og visioner for projektet.

Den konkrete udvikling af projekterne sker i arbejdsgrupperne, og det er her, at der tages stilling til de enkelte elementer i projektet. Arbejdsgrupperne er åbne for alle borgere og lokale aktører, der har interesse i at komme tættere på og påvirke de konkrete beslutninger, som træffes i udviklings- og realiseringsfasen.

DET UFORMELLE SAMARBEJDE, DEN LØBENDE OMVERDENS-INDRAGELSE

Styregruppen og sekretariatet har sammen ansvaret for, at borgere og lokale aktører, der ikke direkte deltager i den konkrete udvikling af projekterne, inddrages ad alternative og mere uforpligtende veje. Styregruppen bidrager blandt andet ved at bringe deres viden i spil, og sekretariatet er opsøgende og udnytter dets faglighed til at opsøge de tavse stemmer.

Byvandring med lokale borgere og områdefornyelsens sekretariat.

EVALUERING

For at sikre erfaringsopsamling og opfølgning skal effekterne af områdefornyelsen dokumenteres.

PROJEKTPLAN OG FORANKRINGSPLAN

Ved opstart af de enkelte projekter, puljer og partnerskaber vil arbejdsgrupperne i samarbejde med sekretariatet udarbejde en projektplan og en forankringsplan for initiativet. Formålet er, at arbejdsgrupper, styregruppe, sekretariat, forvaltninger og samarbejdspartnere forventningsafstemmer og sikrer projektets fremdrift.

Projektplanen vil indeholde fastsatte mål, succeskriterier, interessentanalyse, strategi for borgerinddragelse og projektorganisering. Med forankringsplanen skal arbejdsgruppen og sekretariatet tage stilling til, hvad der skal ske med initiativerne efter områdefornyelsen eller initiativet afsluttes. Begge planer udarbejdes fra starten og revideres løbende.

SPECIFIKKE BASELINEMÅLINGER

For at dokumentere resultaterne og effekten af områdefornyelsens indsats i projektperioden gennemføres en række målinger og undersøgelser. Målingerne skal både fungere som en før- og eftermåling og bidrage med værdifuld viden til projekterne.

De følgende undersøgelser skal iværksættes i den sidste halvdel af 2016 og første halvdel af 2017:

- Spørgeskemaundersøgelse
- Bylivstællinger
- Energi- og miljøundersøgelser
- Tryghedsmåling.

SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE

I sidste halvdel af 2016 hyrer områdefornyelsen et analyseinstitut til at gennemføre en spørgeskemaundersøgelse i Nordvest, som skal kvalificere områdefornyelsens arbejde og hjælpe med at evaluere de projekter, der har en social eller kulturel karakter.

TRYGHEDSMÅLINGER

I forbindelse med Københavns Kommunes årlige tryghedsundersøgelse laves der i samarbejde med Center for Sikker By særmålinger i Nordvest ved områdefornyelsens begyndelse og afslutning for at måle, om områdefornyelsen har fremmet trygheden i kvarteret.

BYLIVSTÆLLINGER

De fysiske projekters effekt på bylivet i Nordvest skal dokumenteres ved en bylivstælling både før og efter projektets etablering. Yderligere kan der arbejdes med mere specifikke registreringer af, hvordan byrummet bliver brugt, og hvordan borgerne oplever det.

ENERGI- OG MILJØUNDERSØGELSER

Effekten på energiforbruget skal dokumenteres i samarbejde med forsyningsselskaber. Data på vand- og varmemeforbrug suppleret med information om energimærkning af ejendommene i forskellige dele af områdefornyelsens område skal både bidrage til at kvalificere og fokusere

indsatsen og fungere som en før- og eftermåling af energiforbruget. Herudover skal det opgøres, hvor mange skybrudssikrende tiltag, der gennemføres i kvarteret i løbet af indsatsen.

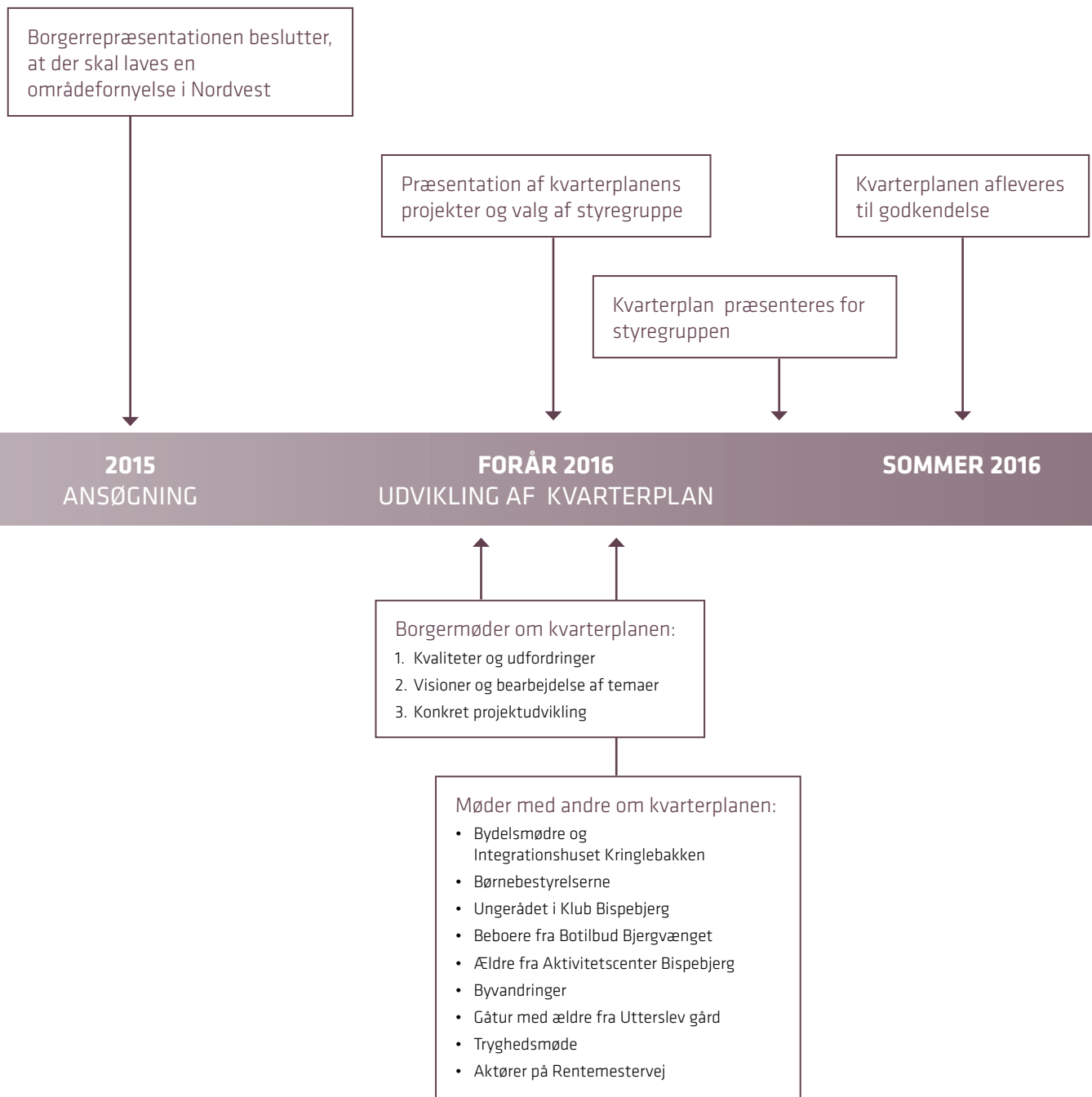
MIDTVEJS- OG SLUTEVALUERING

I overensstemmelse med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets krav udarbejder sekretariatet og styregruppen i 2019 en midtvejsevaluering med det formål at opsamle erfaringer undervejs, justere processen og succeskriterier samt sikre og målrette fremdriften. Denne proces kan danne baggrund for, at styregruppen indstiller større ændringer af indsatsen, som den er beskrevet i denne kvarterplan, til Teknik- og Miljøudvalget i Københavns Kommune og Ressortministeriet. Desuden justeres succeskriterierne ved midtvejsevalueringen, hvis der måtte være behov herfor.

Ved projektets afslutning gennemføres i 2021 en slutevaluering, der blandt andet evaluerer de konkrete projekter. Udover at være en opfølgning på Områdefornyelse Nordvest skal denne øvelse også ses som en del af en læringsproces, som sikrer, at Teknik- og Miljøforvaltningen opsamler og bruger erfaringerne fra områdefornyelsen i fremtidige områdefornyelser.

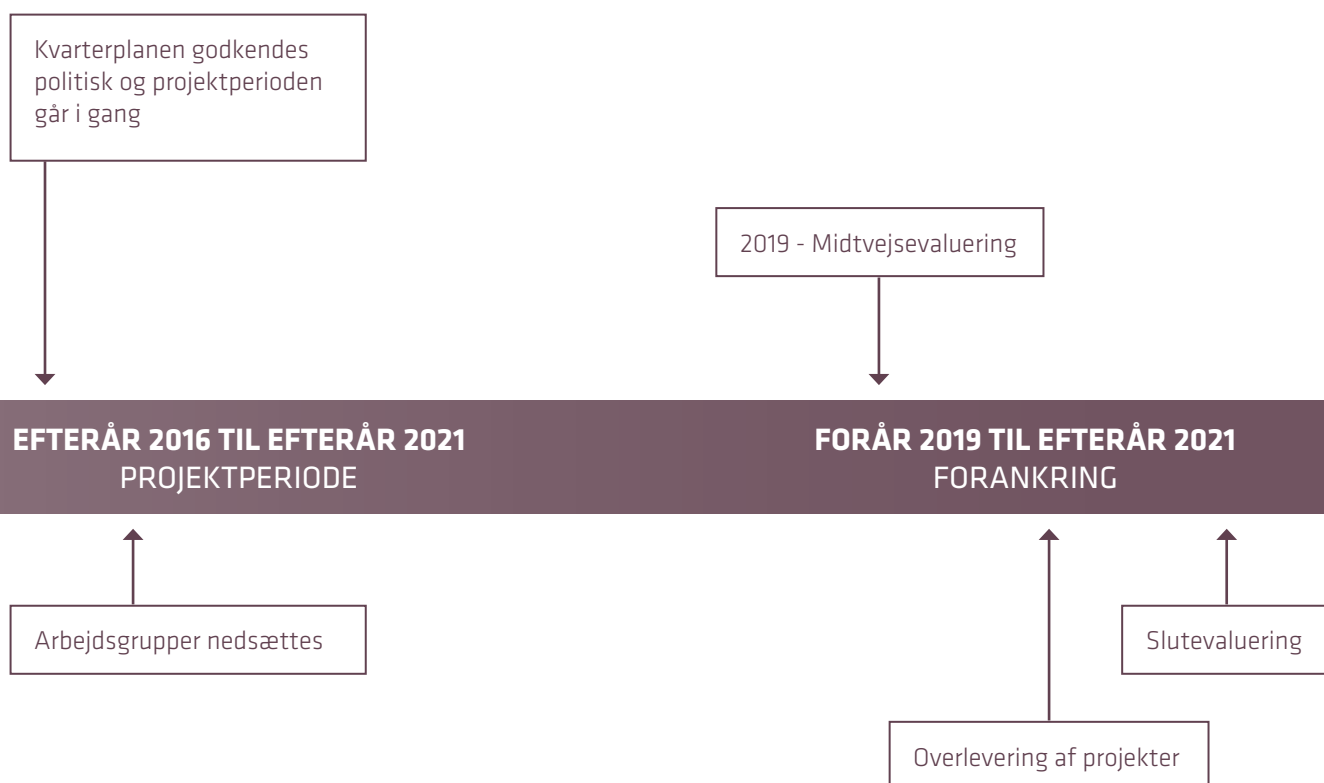
Workshop i Bydelslaboratoriet i forbindelse med områdefornyelsens første borgermøde på BIBLIOTEKET på Rentemestervej.

TIDSPLAN

I efteråret 2015 besluttede Københavns Borgerrepræsentation og Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet at reservere midler til en områdefornyelse i Nordvest. I foråret 2016 er der gennemført borger- og aktørdialog i kvarteret som led i udarbejdelsen af denne kvarterplan. Når kvarterplanen er godkendt af Borgerrepræsentationen og Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet i efteråret 2016, kan områdefornyelsens arbejde med realiseringen af planen gå i gang.

Kvarterplanens projekter startes op et efter et og udvikles og gennemføres i stadig dialog med områdefornyelsens styregruppe og kvarterets øvrige borgere. Forankring af projekterne begynder fra dag ét og løber gennem hele perioden for at sikre et solidt fundament i kvarteret. Sidst i projektperioden skifter fokus til at overlevere igangsatte, men ikke færdiggjorte, projekter til andre lokale og kommunale aktører.

INVESTERINGSREDEGØRELSE

De kommende otte år forventes at bringe investeringer i Nordvest for omkring 1 milliard kroner.

I de kommende år vil Københavns Kommune, de almene boligafdelinger, private investorer og erhvervsdrivende investere massivt i Nordvest. Investeringerne vil gå til etablering af klimatilpasningsprojekter, grønne veje, genopretning og støjdemper af veje, opgradering af eksisterende boliger og nybyggeri, udvikling af Bispebjerg Kirkegård og til realisering af kvarterplanens projekter. Områdefornyelsen arbejder for synergi med investeringer i det nære opland, hvor der også investeres i flere større projekter. Den øgede opmærksomhed på kvarteret forventes at føre til investeringer i udviklingen af kommunens kernetrafik, samt at investorer vil opdage kvarteret og dets mange boende muligheder.

KOMMUNALE PROJEKTER

Der planlægges klimatilpasningsprojekter for 100 millioner kroner i og omkring kvarteret. Yderligere 100 millioner kroner forventes investeret i udvikling af grønne veje i vandopland Bispebjerg, som Nordvest er en del af. Områdefornyelsen samarbejder tæt med udviklingen af klimatilpasningsprojekterne, så de også kommer borgerne til gode i form af bedre veje, byrum og parker. Der planlægges investeringer for 240 millioner kroner i vejgenopretning, støjdemper, cykelsti og busfremkommelighedsprojekter på henholdsvis Tomsgårdsvej, Utterslevvej, Rådvalsvej og Hovmestervej samt Tagensvej og Frederikssundsvej. Der er desuden afsat 14 millioner kroner til renovering af fodgængertunnellen under Tomsgårdsvej ved Hovmestervej. Der etableres en ny pladsdannelse på Frederikssundsvej ved Peter Ipsens Allé med træer, bænke og cykelstativer til cirka 3,6 millioner kroner. På Brofogedvej bliver der investeret

72,5 millioner kroner i 42 nye boliger til borgere med særlige behov. Der er udarbejdet en udviklingsplan for Bispebjerg Kirkegård, som blandt andet indeholder åbning mod lokalområdet. Udviklingsplanen forventes at tiltrække investeringer for omkring 30 millioner kroner. Udviklingen af området omkring Bispebjerg Skole og området omkring Smedetoften kan føre til investeringer af nye boliger for eksempel Almenbolig+. Udviklingen af selve Bispebjerg skole til et hus for kreativ vækst vil ligeledes kunne tiltrække investeringer. Endelig forventes projekter i kvarterplanen, som ikke er fuldt finansieret delvist at blive finansieret af kommunen.

DE ALMENE BOLIGAFDELINGER

De almene boligafdelinger fsb Bispeparken og AAB afdeling 33 søger Landsbyggefonden om fysiske helhedsplaner og infrastrukturprojekter. Der forventes investeringer for mindst 700 millioner kroner. Beboerprojekt Bispebjerg ansøger om fornyet helhedsplan for perioden 2017-2020 for et samlet beløb på 20 millioner kroner. Den boligsociale helhedsplan Beboerprojekt Puls udløber i 2017 og forventes at ansøge om ny treårig helhedsplan med start i 2018.

SYNERGI MED NÆROMRÅDET

En række større projekter i umiddelbar nærhed af områdefornyelsens afgrænsning forventes ligeledes at have en positiv effekt. Stærevejsområdet står overfor en markant udvikling, som et synligt resultat af områdefornyelsen i Fuglekvarteret. I alt investeres der for godt 100 millioner kroner i Fuglekvarteret som led i områdefornyelsens arbejde. I 2019 åbner metroen på Nørrebro Station, der bliver et af Københavns vigtigste trafikale knudepunkter. Det forven-

tes, at der udarbejdes en helhedsplan for stationsområdet.

Der investeres cirka fire milliarder kroner i byggeriet af Nyt Hospital og Ny Psykiatri Bispebjerg, som står færdigt i 2025. En af visionerne er, at hospitalet skal fremstå som et åbent område, hvor det grønne haveanlæg mellem hospitalsbygningerne stilles til rådighed for kvarterets borgere.

Der skal laves en helhedsløsning for klimatilpasning af Lersøparken til en værdi af 90 millioner kroner. Der er afsat seks millioner kroner til en linjeføringsanalyse af letbane på Frederikssundsvej. Der er afsat 4,1 millioner kroner til projektering af et Kampsportens Hus på Lyngsies Plads ved Nørrebro Station. Det samlede byggeri forventes at beløbe sig til 90 millioner kroner. Disse investeringer vil få indflydelse på livet i kvarteret og forventes at få positiv indvirkning på områdefornyelsens indsatser.

BUDGET

	Ydre Nord- vest	Indre Nord- vest	I alt	2016	2017	2018	2019	2020	2021	I alt
HER MØDES VI										
Nyt byrum ved Smedetoften	7.000	0	7.000	150	1.350	1.000	2.500	2.000	0	7.000
Skoleholdervej og indgange til kirkegården	5.000	0	5.000	0	500	1.000	2.000	1.500	0	5.000
Degnestavnens Legeplads	1.000	0	1.000	0	0	500	500	0	0	1.000
Ny bypark på Grønningen	0	4.000	4.000	200	1.000	2.800	0	0	0	4.000
Hverdagens mødesteder	2.200	3.000	5.200	200	1.500	2.500	1.000	0	0	5.200
Bynatur i industrikvarteret	0	1.500	1.500	0	500	500	500	0	0	1.500
I alt tema HER MØDES VI	15.200	8.500	23.700							
HER BOR VI										
Bedre boliger	400	400	800	0	200	200	200	200	0	800
Lavere energiforbrug	300	300	600	0	150	150	150	150	0	600
Gårdhaver	300	300	600	0	150	150	150	150	0	600
Bedre belysning	750	750	1.500	0	250	250	250	750	0	1.500
Rent Nordvest	250	250	500	0	500	0	0	0	0	500
Tomsgårdsvej og Tuborgvej	250	250	500	0	500	0	0	0	0	500
Forbedrede forbindelser	250	250	500	0	0	500	0	0	0	500
Plan for grønne veje	750	750	1.500	0	0	750	750	0	0	1.500
I alt tema HER BOR VI	3.250	3.250	6.500							
HER SKABER VI										
Kvarter- og væksthushus på Bispebjerg Skole	0	3.000	3.000	500	1.500	1.000	0	0	0	3.000
Frederiksborgvej og Rentemestervej	450	4.250	4.700	0	1.000	1.200	1.000	1.000	500	4.700
Gadekunst og -kultur	1.000	1.000	2.000	0	400	400	400	400	400	2.000
Markedsplads	250	200	450	0	250	200	0	0	0	450
Tryghed i Nordvest	1.300	1.300	2.600	0	600	500	500	500	500	2.600
Medborgerskab og byplanlægning i skoler	1.000	1.000	2.000	0	0	500	500	500	500	2.000
Aktivitetspulje for inklusion og fællesskab i Nordvest	1.500	1.500	3.000	0	1.000	1.000	1.000	0	0	3.000
I alt tema HER SKABER VI	5.500	12.250	17.750							
SEKRETARIAT M.V.										
Sekretariats udgifter	6.000	6.000	12.000	1.500	2.500	2.500	2.500	2.000	1.000	12.000
Ekstern evaluering	50	0	50	0	0	50	0	0	0	50
I alt (i tusinde kroner)	30.000	30.000	60.000	2.550	13.850	17.650	13.900	9.150	2.900	60.000

Gavlmaleri på Rentemestervej

HVAD KAN DU GØRE FOR DIT KVARTER?

Områdefornyelse Nordvest ønsker så stærkt et lokalt engagement som muligt og opfordrer alle med en dagligdag i Nordvest til at være med til at skabe områdefornyelsen og dele deres viden om kvarteret.

Der er mange måder at deltage i områdefornyelsen. Frem mod år 2021 vil der blive igangsat både store og små projekter. Du kan deltage i forskellige arbejdsgrupper og være med til at udvikle projekter af forskellige størrelser og varighed. Der er både de lange seje træk og mindre her-og-nu projekter.

Du er altid velkommen til at kontakte sekretariatet, hvis du vil høre om status på de forskellige projekter, eller hvis du selv har et projekt, som du har brug for råd og vejledning til at få ført ud i livet.

Du kan også tilmelde dig vores nyhedsbrev, følge med på vores hjemmeside eller engagere dig på vores facebook-side.

Telefon: 21 55 52 82
Mail: nordvest@tmf.kk.dk
Facebook: facebook.com/nordvest.omf

www.kk.dk/omraadefornyelsenordvest

**SAMMEN
OM BYEN**

KØBENHAVNS KOMMUNE
Teknik- og Miljøforvaltningen

**Udlændinge-, Integrations-
og Boligministeriet**